

CUKUROVA
13TH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
RESEARCHES CONFERENCE

September 1-3, 2024
ADANA

FULL TEXTS BOOK

EDITORS

Prof. Dr. Zeynep KARAÇOR
Merve KIDIRYUZ

ISBN: 978-625-367-852-4

CUKUROVA 13th INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCHES CONFERENCE

September 1-3, 2024
Adana / TURKIYE

FULL TEXTS BOOK

EDITORS

Prof. Dr. Zeynep KARAÇOR
Merve KIDIRYUZ

All rights of this book belong to IKSAD Publishing
House Authors are responsible both ethically and
juridically **IKSAD Publications - 2024©**

Issued: 25.09.2024

ISBN: 978-625-367-852-4

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

CUKUROVA 13th INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS

DATE AND PLACE

September 1-3, 2024 Adana, TURKIYE

ORGANIZATION

Economic Development and Social Research Institute

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK
Congress Chairman

Prof. Dr. Hakkı ÇİFTÇİ
Assoc. Prof. Dr. Cavit POLAT
Assoc. Prof. Dr. Osman Cenk KANCA
Dr. E. İlhan ŞAHİN
Dr. Kübra İRDAY

Dr. Baurcan BOTAKARAYEV
Dr. M. Cenk BELİBAĞLI
Dr. Can MAVRUK
SAMIRA KHADHRAOUI
Merve KIDIRYÜZ

PARTICIPANTS COUNTRY (28 countries)

Türkiye, Azerbaijan, North Cyprus, Bangladesh, Pakistan, Nigeria, India, Morocco, Albania, Algeria, Canada, Romania, Serbia, Hungary, Malaysia, Indonesia, Tunisia, North Macedonia, Portugal, France, Kosovo, China, Brazil, Benin, Finland, Spain, Ukraine, Poland

Total Accepted Article: 218

Total Rejected Papers: 21

Accepted Article (Turkey): 103

Accepted Article (Other Countries): 115

SCIENTIFIC COMMITTEE

Dr. Aygün MEHERREMOVA

Bakü Devlet Üniversitesi

Dr. Ana Leonor Santos

Beira-Interior Üniversitesi

Dr. Bayram BOLAT

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Bashir Ali SALEH

Al-Jabal Al-Gharbi Üniversitesi, Libya

Dr. Baurcan BOTAKARAYEV

Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi

Dr. Elvan YALÇINKAYA

Erciyes Üniversitesi

Dr. Fethi DEMİR

Yüzüncü Yıl Üniversitesi

★ Dr. Froilan MOBO ★

Phillipines Merchant Academy

Dr. Gülşen MEHERREMOVA

Azerbaycan Diller Üniversitesi

SCIENTIFIC COMMITTEE

Dr. Hakkı ÇİFTÇİ
Çukurova Üniversitesi

Dr. Hikmet DEMİRCİ
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Dr. Ali Fikret AYDIN
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Dr. Mahabbat OSPANBAEVA
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ
Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Malik YILMAZ
Atatürk Üniversitesi

Dr. Metin KOPAR
Adıyaman Üniversitesi

★ Dr. Mustafa METE ★
Gaziantep Üniversitesi

Dr. Serkan NAKTİYOK
Atatürk Üniversitesi

SCIENTIFIC COMMITTEE

Dr. Mustafa TALAS

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Mustafa ÜNAL

Erciyes Üniversitesi

Dr. Osman Kubilay GÜL

Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Sarash KONYRBAEVA

Al Farabi Üniversitesi

Dr. Shaukat Aref Mohammed

Zakho Üniversitesi

Dr. Zongxian FENG

Xi'an Jiatong Üniversitesi

Dr. Gulizar IBRAHIMOVA

Bakü Avrasya Üniversitesi

Dr. Sehrane KASIMİ

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi

Dr. Akbar VALADBIGI

Urumiye Üniversitesi

SCIENTIFIC COMMITTEE

Dr. Elvan CAFAROV

Nahçivan Üniversitesi

Dr. Kazi Md. Salim Newaz

Malaya Üniversitesi

Dr. Elżbieta PATKOWSKA

Lublin Yaşam Bilimleri Üniversitesi

Dr. Mehdi GHEISARI

Harbin Teknoloji Enstitüsü

Dr. Raul Duarte Salgueiral Gomes Campilho

Porto Mühendislik Yüksek Enstitüsü

Dr. Bin ZHU

Xian Jiaotong Üniversitesi

Dr. Seema S. DESAI

Shivaji Üniversitesi

★ Dr. Sema KAPLAN ★
Erciyes University

Dr. Finally KOÇYİĞİT
Batman University

Dr. Osman Cenk KANCA
Ataturk University

CUKUROVA

13th INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCHES CONFERENCE

September 1-3, 2024
Adana, Türkiye

CONFERENCE PROGRAM

Meeting ID: 858 1117 0419

Passcode: 131313

<https://us02web.zoom.us/j/85811170419?pwd=xMtjSzGCsLbcujezqbUVPDIEiOLsHo.1>

Participant Countries (28): Türkiye, Azerbaijan, North Cyprus, Bangladesh, Pakistan, Nigeria, India, Morocco, Albania, Algeria, Canada, Romania, Serbia, Hungary, Malaysia, Indonesia, Tunisia, North Macedonia, Portugal, France, Kosovo, China, Brazil, Benin, Finland, Spain, Ukraine, Poland

ÖNEMLİ, DİKKATLE OKUYUNUZ LÜTFEN / IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

Önemli, Dikkatle Okuyunuz Lütfen

- ❖ Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildirimler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- ❖ Online sunum yapabilmek için <https://zoom.us/join> sitesi üzerinden giriş yaparak “Meeting ID or Personal Link Name” yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- ❖ Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- ❖ Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- ❖ Uygulama tablet, telefon ve PC’lerde çalışıyor.
- ❖ Her oturumdaki sunucular, sunum saatinden 15 dk öncesinde oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- ❖ Tüm kongre katılımcıları canlı bağlanarak tüm oturumları dinleyebilir.
- ❖ Moderatör – oturumdaki sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) kısmından sorumludur.

Dikkat Edilmesi Gerekenler- TEKNİK BİLGİLER

- ◆ Bilgisayarınızda mikrofon olduğuna ve çalıştığına emin olun.
- ◆ Zoom’da ekran paylaşma özelliğine kullanabilmelisiniz.
- ◆ Kabul edilen bildiri sahiplerinin mail adreslerine Zoom uygulamasında oluşturduğumuz oturuma ait ID numarası gönderilecektir.
- ◆ **Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir**
- ◆ Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ❖ To be able to attend a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- ❖ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ❖ The Zoom application can be used without registration.
- ❖ The application works on tablets, phones and PCs.
- ❖ The participant must be connected to the session 15 minutes before the presentation time.
- ❖ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ❖ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ◆ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ◆ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ◆ **Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.**
- ◆ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

**Before you login to Zoom please indicate your name_surname and HALL number,
exp. Hall-1, Merve KIDIRYUZ**

02.09.2024, Monday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-1
Session-1

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Elif AKAY

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Hatice ERKUŞ Assist. Prof. Dr. Ahmet Turan SİNAN	<i>Firat University (Türkiye)</i>	A STUDY ON THE ARTICLES PUBLISHED IN THE FIELD OF TURKISH EDUCATION IN IJLET MAGAZINE BETWEEN 2013-2021
Assist. Prof. Dr. Deniz ACUNER Lect. Neşe ŞEKERCI Gül Deniz ÖZAY Edibe Ayşe CİNEL Zeynep TÜRKMEN	<i>Işık University (Türkiye)</i> <i>Üsküdar University (Türkiye)</i> <i>Üsküdar University (Türkiye)</i> <i>Üsküdar University (Türkiye)</i> <i>Üsküdar University (Türkiye)</i>	PROBLEMS FACED BY CHILD DEVELOPMENT STUDENTS IN HOSPITAL PRACTICES
Hümeyra YILDIRIM KARA Assoc. Prof. Dr. Mehmet Emin USTA Dr. Ümit DOĞAN	<i>Sakarya University (Türkiye)</i> <i>Sakarya University (Türkiye)</i> <i>Ministry of Education (Türkiye)</i>	EXAMINATION OF THE VIEWS OF PARENTS OF PRESCHOOL CHILDREN RECEIVING INCLUSION EDUCATION AND CHILDREN WITH NORMAL DEVELOPMENT TOWARDS INCLUSION EDUCATION
Prof. Dr. Ahmet Ali GAZEL Assoc. Prof. Dr. Ceren UTKUGÜN Mevlüt YILMAZ	<i>Afyon Kocatepe University (Türkiye)</i> <i>Afyon Kocatepe University (Türkiye)</i> <i>Ministry of Family and Social Services (Türkiye)</i>	URBAN ENVIRONMENT PERCEPTION OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS STAYING IN CHILDREN'S HOMES: THE CASE OF ESKISEHIR
Nesime Gamze ARICI Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR	<i>Mehmet Akif Ersoy University (Türkiye)</i>	STUDIES CONDUCTED ON CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS DURING EARLY CHILDHOOD IN TURKEY
Dr. Ebru KAYA	<i>Mersin Mezitli Bilsem (Türkiye)</i>	SPECIAL EDUCATION: SPECIAL EDUCATION POLICIES IN THE WORLD AND IN TURKEY
Assoc. Prof. Dr. Elif AKAY	<i>Anadolu University (Türkiye)</i>	STUDENTS WITH COCHLEAR IMPLANTS AND TEACHER COMPETENCIES IN INCLUSIVE EDUCATION PRACTICES
Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR Bircu TUĞRUL ÖNKOL	<i>Mehmet Akif Ersoy University (Türkiye)</i>	AN INVESTIGATION OF GRANDPARENTS' SUPPORT TOWARDS THE RAISING OF THEIR PRESCHOOL GRANDCHILDREN

02.09.2024, Monday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-2
Session-1

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Melike ÇEBİ KILIÇOĞLU

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Res. Assist. Kevser YAŞAR Prof. Dr. Ahmet Ata ÖZÇİMEN Res. Assist. Dr. Hatice ÖRUÇ DEMİRBAĞ	Mersin University (Türkiye)	INVESTIGATION OF ANTI-PROLIFERATIF EFFECT OF VITEXIN ON CFPAC-1 PANCREATIC CANCER CELL LINE USING MTT TEST
Aysima ÜLKERİM Assoc. Prof. Dr. Gülsüm AYDIN	Selçuk University (Türkiye)	PRODUCTION AND CHARACTERIZATION OF ALLSPICE EXTRACT INCORPORATED STARCH- BASED FOOD PACKAGING
Dr. Alper DURMAZ Dr. Erdi Can AYTAR Dr. Betül AYDIN Emine İncilay TORUNOĞLU	Artvin Coruh University (Türkiye) Uşak University (Türkiye) Gazi University (Türkiye) Necmettin Erbakan University (Türkiye)	EXPLORING THE PHARMACOLOGICAL POWER OF Heliotropium sibiricum EXTRACT: MOLECULAR DOCKING AND BIOLOGICAL ASSESSMENT
Murat DEMİRELLİ Assist. Prof. Dr. Yakup YAPAR	Bingöl University (Türkiye)	POPULATION STATUS AND THREAT CATEGORY OF THE ENDEMIC CENTAUREA BINGOLENSIS SPECIES
Veterinarian Metehan ŞİMŞİR Assist. Prof. Dr. Semiha YALÇIN	Muğla Sıtkı Koçman University (Türkiye)	DETERMINATION OF BIOFILM INHIBITORY EFFECTS OF LACTIC ACID BACTERIA ISOLATED FROM HEALTHY UDDER FLORA AGAINST SOME BACTERIA ISOLATED FROM FIELD MASTITIS CASES
Emine DURMAZ Assist. Prof. Dr. İdris BEKTAŞ	Amasya University (Türkiye)	INVESTIGATION OF BIOCONTROL PROPERTIES OF SOME SOIL BACTERIA PRODUCING SIDEROPHORES
Assist. Prof. Dr. Melike ÇEBİ KILIÇOĞLU	Ondokuz Mayıs University (Türkiye)	IDENTIFICATION OF ROOT-ASSOCIATED BACTERIOME BY NEXT-GENERATION SEQUENCING
Serap ÖZEN	Izmir Tınaztepe University (Türkiye)	ANTIVIRAL DRUGS AND RESISTANCE THE DIFFICULTY IN DRUG DEVELOPMENT: RESISTANCE

02.09.2024, Monday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-3
Session-1

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Senem DEMİRDEL

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assoc. Prof. Dr. Senem DEMİRDEL	<i>University of Health Sciences (Türkiye)</i>	EFFECTS OF TREADMILL WALKING TRAINING ON INDIVIDUALS WITH DEMENTIA: SYSTEMATIC REVIEW
Assoc. Prof. Dr. Senem DEMİRDEL	<i>University of Health Sciences (Türkiye)</i>	EFFECTS OF PHANTOM EXERCISES ON INDIVIDUALS WITH AMPUTATION: SYSTEMATIC REVIEW
Lect. Dr. Volkan DENİZ Prof. Dr. Bayram KELLE	<i>Tarsus University (Türkiye)</i> <i>Çukurova University (Türkiye)</i>	INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF MULLIGAN MOBILIZATION TECHNIQUE ON CENTRAL SENSITIZATION, WIDESPREAD PERIPHERAL PAIN AND SHOULDER FUNCTIONS IN PATIENTS WITH CENTRAL SENSITIZATION ASSOCIATED WITH SUBACROMIAL PAIN SYNDROME: A SHAM-CONTROLLED RANDOMIZED CLINICAL TRIAL
Assist. Prof. Dr. Aylin SARIYILDIZ Lect. Dr. Volkan DENİZ Prof. Dr. Sibel BAŞARAN	<i>Çukurova University (Türkiye)</i> <i>Tarsus University (Türkiye)</i> <i>Çukurova University (Türkiye)</i>	THE EFFECTIVENESS OF CORRECTIVE EXERCISE PROGRAM ON ALIGNMENT, MUSCLE ACTIVATION AND BIOMECHANICAL PROPERTIES IN MEDICAL STUDENTS WITH FORWARD HEAD POSTURE: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL
Res. Assist. Dr. Ali GÜNAY Ulaş Cemalettin TAN	<i>Haliç University (Türkiye)</i>	COMPARISON OF THE EFFECTS OF PUSH-UP AND BENCH PRESS TRAINING ON HYPERTROPHY
Miray Nur ERGUÇ Assist. Prof. Dr. Şerife Gamze ÜLKER Assoc. Prof. Dr. Cüneyt TAŞKIN	<i>Trakya University (Türkiye)</i>	INVESTIGATION OF THE RECREATION AWARENESS OF ADULTS WHO DO SWIMMING FOR RECREATIVE PURPOSES ON THEIR LEISURE TIME ATTITUDES

02.09.2024, Monday

 Ankara Time 10⁰⁰ : 12⁰⁰	 Hall-4 Session-1
---	--

HEAD OF SESSION: Ananda Majumdar

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Zohaib Hassan Sain	<i>Superior University PAKISTAN</i>	INCORPORATING HYBRID LEARNING STRATEGIES TO IMPROVE TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATION ENVIRONMENTS
Zohaib Hassan Sain	<i>Superior University PAKISTAN</i>	THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON ISLAMIC EDUCATION: TRANSFORMING METHODS AND APPROACHES TO LEARNINGS
Prof. Dr. Dluhopolskyi Oleksandr	<i>"West Ukrainian National University, Ternopil, UKRAINE WSEI University, Lublin, POLAND</i>	IMPLEMENTATION OF INCLUSIVITY IN UNIVERSITY ONLINE COURSES: AFID ERASMUS+ KA2 PROJECT EXAMPLE
Moses Adeolu AGOI Oluwakemi Racheal OSHINOWO Solomon Abraham UKPANAH Benjamin Johnson OLASIJU Oluwanifemi Opeyemi AGOI	<i>Lagos State University NIGERIA</i>	EXPLORING THE POTENCY OF MULTIPLE INTELLIGENCE ON STUDENTS' ACADEMIC PERFORMANCE: A SURVEY FOR EDUCATIONAL MANAGEMENT
Ananda Majumdar	<i>Alberta University CANADA</i>	THE COMBINATION OF FLEMISH AND COURTLY PAINTING AND THE FIVE SENSES OF PERCEPTION
Moses Adeolu AGOI Zohaib Hassan Sain Oluwanifemi Opeyemi AGOI Oluwadamilola Peace AGOI	<i>Lagos State University NIGERIA Superior University PAKISTAN Obafemi Awolowo University NIGERIA Federal University NIGERIA</i>	A SURVEY ON THE EFFICACY, APPLICATION AND IMPACT OF ROBOTIC SYSTEMS DURING COVID-19 PANDEMIC: IMPLICATION FOR HEALTHCARE PRACTICES
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	<i>Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN</i>	DIFFICULTIES FACED BY THE PERSONS WITH DISABILITIES FOR GETTING EMPLOYMENT
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	<i>Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN</i>	CLIMATE JUSTICE AND HUMAN DEVELOPMENT: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum	<i>Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN</i>	CLIMATE CHANGE AND THE DISCOURSE OF THE ENVIRONMENT: A SYSTEMATIC REVIEW OF CLIMATE JUSTICE AND HUMAN DEVELOPMENT

Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain		
---	--	--

02.09.2024, Monday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-5
Session-1

HEAD OF SESSION: Gheorghe GIURGIU

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Twan Sale Mathew Musa Yahaya Abubakar Mariya Nasir Danbatta Ansar Bilyaminu Adam	Federal University NIGERIA	PRODRUG STRATEGIES FOR IMPROVING THE EFFICACY OF NTD DRUGS: A CHEMICAL AND PHARMACOLOGY REVIEW
Amina LAKMECHE Fatma BELHOUCINE Amina KADDOUR Ikram BENYAHIA Amel ALIOUA BERREBBAH	University of Science and Technology Oran - Mohamed Boudiaf USTO- MB ALGERIA	METAL CONTAMINATION IN THE RED MULLET MULLUS BARBATUS (L., 1758) FROM THE WESTERN ALGERIAN COAST AND HEALTH RISKS ASSOCIATED TO ITS CONSUMPTION
Major Gheorghe GIURGIU Prof. Dr. Med. Manole COJOCARU	Deniplant-Aide Sante Medical Center ROMANIA Titu Maiorescu University ROMANIA	NATURAL MODULATION OF THE MICROBIOTA IN PATIENTS WITH ATOPIC DERMATITIS
Ms.Neha O.Mankar Ms.Shubhangi Bhowate Dr. A.J Asnani Dr. D. R. Chaple	Priyadarshini J.L. College of Pharmacy INDIA	DESIGN AND GREEN SYNTHESIS OF 2-ARYLOXY -1,4-NAPHTHAQUINONE DERIVATIVES
Ms. Vaibhavi V. Meshram Dr. Mrs. Alpana J. Asnani	Priyadarshini J.L. College of Pharmacy INDIA	FORMULATION AND EVALUATION OF HERBAL ANTIFUNGAL LOTION BY USING LEUCAS ASPERA LEAVES EXTRACT
Ms. Vaishnavi S. Nikhade Dr. Mrs. Alpana J. Asnani	Priyadarshini J.L. College of Pharmacy INDIA	FORMULATION AND EVALUATION OF POLYHERBAL CREAM FOR TOPICAL PURPOSE
Ms. Madhuri A. Fating Dr. Mrs. Alpana J. Asnani	Priyadarshini J.L. College of Pharmacy INDIA	FORMULATION AND EVALUATION OF HERBAL COUGH SYRUP BY BASE CONTAINING AQUEOUS EXTRACT OF MADHUCA INDICA
Ms. Nandani K. Sonwane Dr. Mrs. Alpana J. Asnani	Priyadarshini J.L. College of Pharmacy INDIA	FORMULATION OF HERBAL COUGH

02.09.2024, Monday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-6
Session-1

HEAD OF SESSION: Dr. Doris Doda

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Jogendra Kumar	G.B.Pant Institute of Engineering and Technology INDIA	DEVELOPING AN LSTM-BASED CLASSIFICATION METHOD FOR RECURRENT NEURAL NETWORKS
Dr. Jogendra Kumar	G.B.Pant Institute of Engineering and Technology INDIA	DESIGN AND ANALYSIS OF A MANET SCENARIO BASED ON A GRID MODEL USING QUALNET
Dr. Doris Doda	Barleti University ALBANIA	THE STUDY OF B-OPEN SETS IN BITOPOLOGICAL SPACES
Khadija MEFTAH Said MEFTAH Hajar LAMKHANTER Taoufiq Bouzid Yassine Rezzak Salah TOUIL Aziza ABID	Sultan Moulay Slimane University MOROCCO Hassan First University MOROCCO Cadi Ayad University MOROCCO Sultan Moulay Slimane University MOROCCO Sultan Moulay Slimane University MOROCCO	EXTRACTION AND OPTIMIZATION OF AUSTROCYLINDROPUNTIA SUBULATA POWDER AS A NOVEL GREEN COAGULANT
Faiza Baghida Prof. Mourad Boughrara	Moulay Ismail University MOROCCO	STUDY OF ELECTRONIC AND THERMOELECTRIC PROPERTIES OF Cu ₂ Se AND CALCULATE LATTICE THERMAL CONDUCTIVITY: DFT STUDY
Rafik Abdelkrim Boudia Hadja Alia Tabti Abdelkader Kadeche Mehdi Adjdir	Ahmed Ben Bella Oran 1 University ALGERIA Dr. Tahar Moulay Saida University ALGERIA	EXPLORING THE POTENTIAL OF CU-LDHS COMPOSITE FOR EFFICIENT COOMASSIE BRILLIANT BLUE DYE REMOVAL: EVALUATING ADSORPTION ISOTHERMS AND ANTIBACTERIAL ACTIVITY
Bello Ibrahim Monday Bankole Mustapha Olatunji Olojede Abayomi Opeyemi	Federal University NIGERIA	APPLICATION OF EUCLIDEAN ALGORITHM IN FINDING INVERSE OF
Syed Anam Shaheen Abbas Shah Muhammad Shoaib Muhammad Yasin Naz Shazia Shukrullah	Agriculture University PAKISTAN	SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF SILICA-CHITOSAN DECORATED MAGNETIC NANOSTRUCTURE FOR WASTEWATER TREATMENT
Maria Taj Muhammad Nasir Uddin Khan	Karachi University PAKISTAN Jinnah University for Women PAKISTAN	CLEAN AND GREEN ENVIRONMENT BY USING NATURAL SURFACTANTS WITH BETTER SURFACTANT PROPERTIES THAN SYNTHETIC ONES

02.09.2024, Monday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-1
Session-2

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Süreyya YILMAZ ÖZEKENCİ

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. Muhammed Şehid GÖRÜŞ	Ankara Yıldırım Beyazıt University (Türkiye)	DETERMINANTS OF IMPORT DEMAND IN THE TURKISH ECONOMY
Assist. Prof. Dr. Bora ALTAY	Ankara Yıldırım Beyazıt University (Türkiye)	AN EMPIRICAL MARKET INTEGRATION ANALYSIS THROUGH WHEAT AND RICE PRICES IN THE OTTOMAN EMPIRE
Elif KILIÇ Helin ÖZCAN Assist. Prof. Dr. Orhan POLAT	İstanbul Topkapı University (Türkiye)	INVESTIGATION OF GENERATION Z'S INTEREST IN CRYPTOCURRENCY ACCORDING TO PERSONALITY TYPES
Assist. Prof. Dr. Akın AKPUR Lect. Dr. Kemal ENES	Tarsus University (Türkiye)	A COMPARATIVE ANALYSIS OF CABIN CREW RECRUITMENT CRITERIA IN INTERNATIONAL AIRLINES: REGIONAL DIFFERENCES AND UNDERLYING REASONS
Duygu BUYUKOZTURK Omar MEMMEDLİ Asya TAŞ Assist. Prof. Dr. Gökhan ÇOBANOĞULLARI	Erciyes University (Türkiye)	ASSESSING TAX PERCEPTION AND AWARENESS AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS IN KAYSERİ: A SURVEY-BASED PRE-TEST AND POST-TEST APPLICATION
Assist. Prof. Dr. Süreyya YILMAZ ÖZEKENCİ	Çağ University (Türkiye)	DOES FINANCIAL DEVELOPMENT INCREASE RENEWABLE ENERGY CONSUMPTION? EVIDENCE FROM MINT COUNTRIES
Lect. Dr. Zekiye ÖRTLEK	Aksaray University (Türkiye)	REGIONAL DEVELOPMENT: AN ANALYSIS OF ECONOMIC AND SOCIAL INDICATORS IN G7 COUNTRIES
Res. Assist. Ezgi DOĞAN	Higher Specialization University (Türkiye)	BEHAVIORAL ECONOMICS AND HEALTH POLICIES

02.09.2024, Monday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-2
Session-2

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Esra GÜRSOY

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Gülsim Zholamankyzy İLYAS Prof. Dr. Köksal YAĞDI	Bursa Uludağ University (Türkiye)	WHEAT AGRICULTURE IN KAZAKHSTAN AND THE PLACE OF WHEAT IN NUTRITION
Assist. Prof. Dr. Esra GÜRSOY	Ağrı İbrahim Çeçen University (Türkiye)	METHODS TO IMPROVE SILAGE QUALITY
Assist. Prof. Dr. Esra GÜRSOY	Ağrı İbrahim Çeçen University (Türkiye)	THE EFFECT OF EXTRACTS ON METHANE EMISSION IN RUMINANT RATIONS
Davut ŞAYLAN Prof. Dr. Köksal YAĞDI	Bursa Uludağ University (Türkiye)	TECHNICAL AND ECONOMIC ANALYSIS OF WHEAT PRODUCTION: THE CASE OF BILECIK PROVINCE
Assist. Prof. Dr. Turcan TEKER Ceren DEMİR Dr. Oğuzhan SOLTEKİN	Eskişehir Osmangazi University (Türkiye) Manisa Viticulture Research Institute Directorate (Türkiye)	EFFECT OF LEAF REMOVAL AND ARTIFICIAL SHADING TREATMENTS ON THE MATURITY PROCESS OF CARDINAL GRAPE VARIETY AT DIFFERENT PHENOLOGICAL PERIODS
Res. Assist. Ezgi ŞENSES Prof. Dr. Önder CANBOLAT	Uludağ University (Türkiye)	USE OF PROBIOTIC IN RUMINANT NUTRITION
Res. Assist. Ezgi ŞENSES Prof. Dr. Önder CANBOLAT	Uludağ University (Türkiye)	CARE AND FEEDING OF CALVES
Dr. Eray ÖNLER	Tekirdağ Namık Kemal University (Türkiye)	COMPARATIVE ANALYSIS OF KOLMOGOROV- ARNOLD NETWORKS AND MULTI-LAYER PERCEPTRONS FOR PLANT DISEASE DETECTION USING TRANSFER LEARNING

02.09.2024, Monday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-3
Session-2

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Abdullah BEYAZ

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Lect. Dr. Betül CEVİZ ŞAKAR	<i>Atatürk University (Türkiye)</i>	INVESTIGATION of GAS SENSOR RESPONSE of VANADIUM PENTAOXIDE PRODUCED by DC SPUTTERING at DIFFERENT GAS CONCENTRATIONS
Assist. Prof. Dr. Selçuk YEŞİLTEPE	<i>Osmaniye Korkut Ata University (Türkiye)</i>	RECYCLING OF Li-Ion BATTERY CATHODES via SCS PROCESS
Assist. Prof. Dr. Gökçe Mehmet AY Assoc. Prof. Dr. Yapıncak GÖNÇÜ Aykut KÜÇÜKBAŞ Assoc. Prof. Dr. Fatih KAR Prof. Dr. Hakan ŞENTÜRK Assoc. Prof. Dr. Cansu ÖZBAYER Assist. Prof. Dr. Ezgi KAR Assoc. Prof. Dr. Dilek BURUKOĞLU DÖNMEZ Prof. Dr. Nuran AY Prof. Dr. Nusret KÖSE	<i>Eskişehir Osmangazi University (Türkiye)</i> <i>Kütahya Health Sciences University (Türkiye)</i>	ANALYSIS OF FRICTION AND WEAR IN HYALURONIC ACID HYDROGELS USING PIN-ON-DISC METHOD
Assist. Prof. Dr. Gökçe Mehmet AY	<i>Eskişehir Osmangazi University (Türkiye)</i>	OVERVIEW OF SOLID LUBRICANTS IN GREASE FORMULATIONS FOR EXTREME CONDITIONS
Numan Mesut ÜREY Assoc. Prof. Dr. Cem ERÇALIK Assist. Prof. Dr. İmran GÖKER Egemen GÖKER Ömer Bahadır KARAPINAR	<i>Istanbul Arel University (Türkiye)</i> <i>Istanbul Arel University (Türkiye)</i> <i>Üsküdar University (Türkiye)</i>	PRODUCTION OF ANTISPASTICITY HAND SPLINT WITH 3D PRINTER
Lect. Veysel GÜL Assoc. Prof. Dr. Abdullah BEYAZ	<i>Kırşehir Ahi Evran University (Türkiye)</i> <i>Ankara University (Türkiye)</i>	MOBILE APPLICATION-BASED OBJECT COUNTING FROM DIGITAL IMAGES FOR AGRICULTURAL AIMS
Assoc. Prof. Dr. Abdullah BEYAZ Lect. Veysel GÜL	<i>Ankara University (Türkiye)</i> <i>Kırşehir Ahi Evran University (Türkiye)</i>	DIMENSION MEASUREMENTS FROM DIGITAL IMAGES BASED ON A MOBILE APP. FOR AGRICULTURAL AIMS
Yusuf İNCEÖREN Assist. Prof. Dr. Fatih TURAN	<i>Eskisehir Technical University (Türkiye)</i>	INVESTIGATION OF THE EFFECT OF HYBRID NANOPARTICLE REINFORCEMENT ON THE SINGLE LAP BONDING STRENGTH OF FIBER REINFORCED COMPOSITE MATERIALS

02.09.2024, Monday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-4
Session-2

HEAD OF SESSION: Dr. Radoslav BALTEZAREVIĆ

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Radoslav BALTEZAREVIĆ Dr. Ivana BALTEZAREVIĆ	<i>Institute of International Politics and Economics SERBIA</i>	MALVERTISING: THE USE OF MALICIOUS ADVERTISING TO SPREAD MALWARE, AND ITS NEGATIVE EFFECTS ON THE WORLD ECONOMY
Dr. Ishwar Mittal Dr. Rosy Dhall Mikul	<i>Maharshi Dayanand University INDIA Gandhinagar University INDIA Maharshi Dayanand University INDIA</i>	EVALUATING THE DRIVERS OF HOSPITAL BRAND EQUITY IN NORTHERN INDIA: A STRUCTURAL EQUATION MODELING APPROACH
Muhammad Mazhar Iqbal Malik Muhammad Akram Hafiz Qaiser Yasin Tehmena Rashid Zafar Munir	<i>Directorate General of Agriculture Punjab, Department of Agriculture (On Farm Water Management) PAKISTAN Agriculture Mechanization Research Institute (AMRI) PAKISTAN</i>	PROMOTION OF GRAM CULTIVATION THROUGH SMART CLIMATE AGRICULTURE TECHNOLOGIES IN THE THAL AREA OF PUNJAB, PAKISTAN
E. Binuni Rebez G. Ilavarasi M. V. Silpa V. Sejian	<i>Rajiv Gandhi Institute of Veterinary Education and Research INDIA</i>	TECHNOLOGIES FOR SUSTAINING LIVESTOCK PRODUCTION IN THE CHANGING CLIMATE SCENARIO
Prof. Kishore Kumar Das Gouri Shankar Sethi	<i>Ravenshaw University INDIA</i>	THE IMPACT OF THE FINANCIAL POSITION ELEMENTS ON THE MARKET CAPITALIZATION OF INSURTECH COMPANIES: A STUDY BY USING PANEL MODELS
Mashuood Ali Zeba Ali Mumtaz	<i>Integral University INDIA</i>	ROLES OF FARMER IN AGRICULTURAL DEVELOPMENT: A SHORT REVIEW OF THE USE OF FARMERS
I Putu Gede Didik Widiarta Ni Nyoman Suryani Ari Wibowo Suhardi Amalina Nur Wahyuningtyas Amani Aldiyanti	<i>Mulawarman University INDONESIA Udayana University INDONESIA</i>	REGIONAL ANALYSIS FOR DEVELOPMENT OF BALI CATTLE BUSINESS IN MAXIMIZING RURAL ECONOMIC POTENTIAL
Dr. Faiz Muhammad Shaikh Rasool Bux Junejo Muhammad Zafar Wassan Dr. Mazharuddin Keerio	<i>Larkano University PAKISTAN</i>	IMPACT OF SMES BUSINESS ON TOURISM AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF PAKISTAN (A CASE STUDY OF DISTRICT LARKANA)
Mohammad Nabeel Wajahat Ali Sheema Sadia	<i>Aligarh Muslim University INDIA</i>	METaverse TOURISM AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT: EXPLORING THE INTERSECTION OF TECHNOLOGY, BEHAVIOR, AND SUSTAINABILITY

02.09.2024, Monday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-5
Session-2

HEAD OF SESSION: Dr. Sándor FÖLDVÁRI

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Sándor FÖLDVÁRI	<i>Debrecen University HUNGARY</i>	MEDIA ATROPATENE' AND ITS LEADER ATROPATES FROM THE BATTLE AT GAUGAMELA UNTIL THE FRAGMENTATION OF THE EMPIRE OF ALEXANDER
Dr. Sándor FÖLDVÁRI	<i>Debrecen University HUNGARY</i>	SYMBOLIZATION OF THE IMPERIAL VICTORY IN THE MOSAICS IN THE SOUTH VESTIBULE OF HAGIA SOPHIA AND THE HUNGARIAN KINGDOM
Md.Mizanur Rahman	<i>Bangabandhu Sheikh Mujibur Rahman Science and Technology University BANGLADESH</i>	GEOPOLITICAL DYNAMICS IN THE INDO-PACIFIC REGION: STRATEGIC ALLIANCES AND ALIGNMENTS
Lect. Gülден BULUT	<i>Marmara University (Türkiye)</i>	EUROPEANIZATION OF CLIMATE POLICIES AND EUROPEAN GREEN DEAL
Tahsin Muhtady Mst. Shahinur Khatun Farida Parvin	<i>Institute of Natural Resources Research and Development BANGLADESH Rajshahi University BANGLADESH</i>	BIOLOGICAL FEATURES OF HILSHA (TENUALOSA ILISHA): RECOMMENDATIONS FOR SUSTAINABLE MANAGEMENT
Dr. Shiva Satish	<i>Sharda Rajiv Gandhi National University INDIA</i>	ANALYZING JUDICIAL CREATIVITY IN ABORTION CASES IN INDIA
Lal mani Pokhrel	<i>Om Sterling Global university INDIA</i>	CHALLENGES AND SOLUTIONS IN SOLID WASTE MANAGEMENT IN NEPALGUNJ: A STUDY ON COMMUNITY PARTICIPATION, PUBLIC AWARENESS, AND INFRASTRUCTURE
Fernanda Santos Paulo Lopes	<i>Escola Superior de Actividades Imobiliarias PORTUGAL</i>	HRM'S FINANCIAL VALUE FROM OBTAINING MORE STAR PERFORMERS
Îrnna-Ana DROBOT	<i>Technical University of Civil Engineering Bucharest, ROMANIA</i>	"AN ANALYSIS OF THE POEM KOSHER SALT BY LEONORA TEPPER (2021)"

02.09.2024, Monday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-6
Session-2

HEAD OF SESSION: Dr. Mrs. Alpana J. Asnani

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Mrs. Alpana J. Asnani	<i>Priyadarshini J. L. College of Pharmacy INDIA</i>	VIRTUAL SCREENING OF BIOACTIVES IN CURCUMA LONGA AGAINST CYP2E1 FOR LIVER CIRRHOSIS TREATMENT
A. Abbas D.Y. Kanya V.E Ukatu	<i>Keppi State University of Science and Technology NIGERIA</i>	STUDY ON THE BURDEN, CYTOKINE PROFILE AND ANTIBODY RESPONSES TO PLASMODIUM FALCIPARUM INFECTION, AMONG THE PATIENTS ATTENDING GENERAL HOSPITAL MAIYAMA, KEBBI STATE
R. Vidhyalakshmi K. Rajaganapathy	<i>Bharath Institute of Higher Education and Research INDIA</i>	NEW BINDING MECHANISM SCIENCE DRIVING THERAPEUTIC INSIGHT IN IMMUNE-MEDIATED DISEASES
Tikouk Jamal Alami Chentoufi Mohammed	<i>Hassan II University MOROCCO</i>	FACTORS ASSOCIATED WITH NON-COMPLETION OF PRENATAL CONSULTATIONS
Yassine Koubi Youness Moukhliiss Marwa Alaqarbeh Hamid Maghat Tahar Lakhilifi Mohammed Bouachrine	<i>Moulay Ismail University MOROCCO</i>	NEW TRIAZOLE-BASED LIGANDS HAVE ANTI-CANCER ACTIVITY USING ARTIFICIAL APPROACHES
Akinbola , Abraham Ifeoluwa Olufemi-Aworinde, Kehinde Joyce Akinbola, Ibukun Oluwatoyin Ojedokun ,Samson Aderemi	<i>Ladoke Akintola University of Technology NIGERIA LAUTECH Teaching Hospital NIGERIA</i>	EVALUATION OF HAEMATOLOGICAL PARAMETERS IN DIFFERENT STAGES OF HIV POSITIVE PATIENTS PRESENTING IN SOUTHWEST NIGERIA
Mohamed CHOKRI Ilyas JALAFI Omar AZOUGAGH Amine BENDAHHOU Youssef EL Ouardi Mohamed ABOU-SALAMA Soufian EL BARKANY	<i>Mohammed Premier University MOROCCO Lappeenranta-Lahti University of Technology LUT FINLAND</i>	THE IMPACT OF DOPING RUTILE TiO ₂ WITH NB ₅₊ / W ₆₊ ON MICROSTRUCTURE, OPTICAL AND PHOTOCATALYTIC PROPERTIES, APPLICATION IN THE PHOTODEGRADATION OF METHYLENE BLUE
Vaungwa TERUNGWA Dr. Esther Eneyi EBAH	<i>Joseph Sarwuan Tarka University NIGERIA</i>	BACTERIOLOGICAL ANALYSIS OF LOTIC AND LENTIC SURFACE WATERS IN GBOKO METROPOLIS, BENUE STATE, NIGERIA

02.09.2024, Monday

Ankara Time
15⁰⁰ : 17⁰⁰

Hall-1
Session-3

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Z. Gönül BALKIR

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Serdar Şakir ILICA Assoc. Prof. Dr. Hakan TÜRKKAN	Karabük University (Türkiye)	THE POSITION OF NİGAHBAN, ONE OF THE ENEMY COMMUNITIES TO THE NATIONAL ASSET
Assoc. Prof. Dr. Mehibe ŞAHBAZ	Çukurova University (Türkiye)	ATATURK ACCORDING TO ATATURK
Assoc. Prof. Dr. Mehibe ŞAHBAZ	Çukurova University (Türkiye)	DYNASTY MEMBERS MURDERED IN THE MIRZA ISSUE IN THE TIMURIDS
Fadime SÖZALDI DAĞ	Pamukkale University (Türkiye)	AN EXAMPLE OF PUBLIC SAFETY PRACTICES IN SECOND WORLD WAR TURKEY: TOXIC GAS PROTECTION TRAINING
Handan TEKEMEN	Akdeniz University (Türkiye)	EASTERN MEDITERRANEAN BETWEEN 1839 AND 1908: AN EVALUATION FROM A SOCIO- ECONOMIC PERSPECTIVE
Prof. Dr. Z. Gönül BALKIR	İstanbul Aydın University (Türkiye)	MAC KINNON'S FEMINIST APPROACHES TO LAW
Prof. Dr. Z. Gönül BALKIR	İstanbul Aydın University (Türkiye)	LAW AS AN AUTOPOIETIC SYSTEM IN LUHMANN'S SYSTEM THEORY
Fatih SAĞLAM	Batman University (Türkiye)	EVALUATION OF THE UTILIZATION OF HEALTHCARE SERVICES BY ELDERLY SYRIAN IMMIGRANTS

02.09.2024, Monday

Ankara Time
15⁰⁰ : 17⁰⁰

Hall-2
Session-3

HEAD OF SESSION: Dr. Firdevs KUZU

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Duygu AKBAŞ UYSAL Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR	<i>Izmir Concept Vocational School (Türkiye) Izmir Tınaztepe University (Türkiye)</i>	DISASTER AND NURSING
Duygu AKBAŞ UYSAL Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR	<i>Izmir Concept Vocational School (Türkiye) Izmir Tınaztepe University (Türkiye)</i>	NURSING APPROACHES IN ACUTE RENAL FAILURE INJURIES AFTER EARTHQUAKE
Res. Assist. Zeynep Seyyide KAYA Res. Assist. Seda GÜRAY	<i>Tarsus University (Türkiye)</i>	MIDWIFERY SERVICES IN ADOLESCENT PREGNANCIES
Res. Assist. Seda GURAY Res. Assist. Zeynep Seyyide KAYA	<i>Tarsus University (Türkiye)</i>	EFFECTS OF YOGA IN LABOR PAIN MANAGEMENT
Lect. Dr. Firdevs KUZU	<i>Sivas Cumhuriyet University (Türkiye)</i>	EXAMINING THE POST-GRADUATE THESES ON DISASTER IN THE FIELD OF NURSING IN TURKIYE
Assist. Prof. Dr. E. Ercüment YERLİKAYA Pelin TETİK Deniz BEKLER M. Büşra GÖRGÜN	<i>Cukurova University (Türkiye)</i>	INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY COMMUNICATION PATTERNS AND COGNITIVE FLEXIBILITY
Bihter YOCA Prof. Dr. Zülal ERKAN	<i>Mersin University (Türkiye)</i>	EXAMINE THE PERCEIVED STRESS, DEFENSIVE PESSIMISM, PSYCHOLOGICAL FLEXIBILITY AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS OF UNIVERSITY IN TERMS OF SAME VARIABLES
Nilgün Tuğba UYGAR Assoc. Prof. Dr. Aysel TÜFEKÇİ	<i>Gazi University (Türkiye)</i>	EXAMINATION OF ADOLESCENTS SOCIAL MEDIA ATTITUDES IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

02.09.2024, Monday

Ankara Time
15⁰⁰ : 17⁰⁰

Hall-3
Session-3

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Semih KORKMAZ

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. Semih KORKMAZ	<i>Bandirma Onyeddi Eylül University (Türkiye)</i>	BROADBAND BAND-STOP FILTERS WITH METAL SLOT WAVEGUIDE AND NANORODS
Kemal Gökay TOPAL Cenk GÖKTÜRK Ceren ULUS Prof. Dr. M. Fatih AKAY	<i>Innovance, Dept. of Software Development (Türkiye)</i> <i>Innovance, Dept. of Software Development (Türkiye)</i> <i>Çukurova University (Türkiye)</i> <i>Çukurova University (Türkiye)</i>	DEVELOPMENT OF A CRYPTOCURRENCY ARBITRAGE PLATFORM
Halil Erdinç KALAFAT Assist. Prof. Dr. Mehmet BİLEN	<i>Mehmet Akif Ersoy University (Türkiye)</i>	CLASSIFICATION AND EXPLAINABILITY OF SHEEP BREEDS WITH CONVOLUTIONARY NEURAL NETWORK MODEL
Burak GÜLEÇ Assist. Prof. Dr. Mehmet BİLEN	<i>Mehmet Akif Ersoy University (Türkiye)</i>	IMAGE PROCESSING METHODS FOR EARLY DETECTION OF AGRICULTURAL DISEASES: IMPLEMENTATION AND COMPARATIVE ANALYSIS
Ufuk GÜNDAY Assist. Prof. Dr. Sacit MUTLU	<i>Van Yüzcüncü Yıl University (Türkiye)</i>	DETERMINATION OF THE EARTHQUAKE RISK OF ÇALDIRAN DISTRICT (VAN PROVINCE) CENTER BASED ON GEOSCIENTIFIC DATA AND BUILDING STOCK
Assist. Prof. Dr. Turab SELÇUK	<i>Kahramanmaraş Sütçü İmam University (Türkiye)</i>	COMPARATIVE ANALYSIS OF YOLOV8 AND MASK R-CNN FOR ACCURATE MANDIBLE STRUCTURE SEGMENTATION IN DENTAL PANAROMIC X RAY
Assist. Prof. Dr. Afet ARKUT Dr. Saime ULUÇAYLI Assist. Prof. Dr. Boren SARGON	<i>Cyprus International University (North Cyprus)</i>	THE IMPACT OF TEMPERATURE ON MALARIA IN LATIN AMERICA AND SUB-SAHARAN AFRICA

02.09.2024, Monday

Ankara Time
15⁰⁰ : 17⁰⁰

Hall-4
Session-3

HEAD OF SESSION: OGUIDI Babatundé Eugène

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Tanzeela Asghar Abdul Ghaffar Muhammad Yasin Naz Shazia Shukrullah	<i>Agriculture University PAKISTAN</i>	OPTIMIZATION OF METAL NANOPARTICLE DESIGN FOR ENHANCED HYPERTHERMIA TREATMENT: A COMSOL MULTIPHYSICS STUDY
Yassine BALLOUT Mohamed Loutou	<i>Mohamed First University MOROCCO</i>	PHOSPHORIC ACID CONCENTRATION EFFECTS ON MECHANICAL AND MICROSTRUCTURAL PROPERTIES OF IRON ORE TAILINGS BASED GEOPOLYMERS
João Paulo de Andrade Machado Arthur Correa da Fonseca Victor Parente de Oliveira Alves Wilson Negrão Macêdo Marcos André Barros Galhardo	<i>Universidade Federal do Pará BRAZIL</i>	COMPARATIVE ANALYSIS OF TECHNICAL AND ENVIRONMENTAL IMPACTS OF AN ISOLATED DIRECT CURRENT DISTRIBUTION NANOGRID WITH DIESEL AND PHOTOVOLTAICS DISTRIBUTED GENERATION USING A DAY SIMULATION
Muhammad Mazhar Iqbal Malik Muhammad Akram Hafiz Qaiser Yasin Tehmena Rashid Zafar Munir	<i>Directorate General of Agriculture Punjab, PAKISTAN Agriculture Mechanization Research Institute (AMRI) PAKISTAN</i>	SETTING UP OF SOLAR TUBEWELLS IN WATERLOGGED AREAS OF DISTRICT T.T. SINGH, PUNJAB, PAKISTAN
Boubekeur Razika Hadjou Belaid Zakia Abdoune Fatima Zohra	<i>Tlemcen University ALGERIA</i>	DEVELOPMENT AND CHARACTERIZATION OF COMPOSITE NANOFILTRATION MEMBRANES BASED ON POLYSULFONE MECHANICAL AND RHEOLOGICAL CHARACTERIZATION AND STUDY OF THE EFFECT OF TiO ₂ NANOPARTICLES
Lhoucine Nanaai Abdellah El Aissouq Khalil. Azzaoui Hicham Zaitan Mohammed Bouachrine Fouad Khalil	<i>Sidi Mohamed Ben Abdellah University MOROCCO Moulay Ismail University MOROCCO</i>	CHEMOINFORMATIC STUDY OF INDENOQUINOXALINE-PHENYLACRYLOHYDRAZIDE HYBRIDS AS α -AMYLASE INHIBITORS
Nadia Akram	<i>Government College University PAKISTAN</i>	FABRICATION AND IN VITRO BIOLOGICAL ASSAY OF THERMO-MECHANICALLY TUNED CHITOSAN REINFORCED POLYURETHANE COMPOSITES
Soukaina El Bourachdi Ali raza Ayub Abdelhay El Amri Yassine Ballout Amal Lahkimi	<i>Sidi Mohamed Ben Abdellah University MOROCCO Beijing Institute of Technology CHINA Ibn Tofail University MOROCCO</i>	DFT THEORETICAL ANALYSIS, EXPERIMENTAL APPROACH, AND RSM PROCESS TO UNDERSTAND CONGO RED ADSORPTION MECHANISM ON COMPOSITE-BASED BIOPOLYMER
OGUIDI Babatundé Eugène	<i>Abomey-Calavi University BENIN</i>	RECOVERY OF HOUSEHOLD WASTE FOR AGRICULTURAL PURPOSES IN THE DISTRICTS OF ALLADA AND LISSEGAZOUN (MUNICIPALITY OF ALLADA IN BENIN)

02.09.2024, Monday

Ankara Time
15⁰⁰ : 17⁰⁰

Hall-5
Session-3

HEAD OF SESSION: Atolagbe, Mutiu Shola

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
G. Ilavarasi E Binuni Rebez M.V. Silpa V. Sejian	<i>Rajiv Gandhi Institute of Veterinary Education and Research INDIA</i>	SUMMER STRESS MANAGEMENT IN BUFFALOES
Muhammad Salman Kausar Muhammad Waqas	<i>Sultan Zainal Abidin University MALAYSIA National University of Technology PAKISTAN</i>	CHEMICAL REACTIVE EFFECT ON DUAL CONVECTION DARCY-FORCHHEIMER FLOW WITH VISCOPLASTIC NANOMATERIAL OVER A PERMEABLE STRETCHING SHEET
Atolagbe, Mutiu Shola	<i>Federal University of Agriculture NIGERIA</i>	EFFECT OF NPK FERTILIZER APPLICATION ON OFADA RICE IN THE INLAND VALLEY DURING THE DRY SEASON
Amalina Nur Wahyuningtyas Andi Nurmasytha Ari Wibowo Suhardi I Putu Gede Didik Widiarta Amani Aldiyanti	<i>Mulawarman University INDONESIA</i>	CHARACTERISTICS OF PHYSICOCHEMICAL AND ORGANOLEPTICS OF DALI, DANGKE, AND FRESH CHEESE FROM GOAT MILK
A. Dinesh Babu T. Thirumurugan S. Kalaivanan	<i>Bharath Institute of Higher Education and Research INDIA</i>	ON THE POTENTIAL USE MEDICINAL PLANTS IN DIABETIC FOOT ULCER
Shanza Khanum Muhammad Asad Tehseen Fatima	<i>Education University PAKISTAN</i>	THERAPEUTIC POTENTIAL OF SAREEHN (ALBIZIA LEBBECK) SEEDS EXTRACT AGAINST TOXIC EFFECTS OF GRAPHENE NANOSHEETS IN MORI (CIRRHINUS MRIGALA)
Mr. Ram Prataap Yadav Prof. Veena Batra Kushwaha Prof. Sunil Kumar Srivastav Prof. Ajai Kumar Srivastav	<i>DDU Gorakhpur University INDIA</i>	PROTECTIVE EFFECT OF JAMUN SEED (SYZYGIUM CUMINI) EXTRACT AND ORANGE PEEL (CITRUS SINENSIS) EXTRACT AGAINST LEAD INDUCED ALTERATIONS IN OVARIAN TISSUE OF RAT
Mohamed EL RHOCH Soukaina MAAZOUZI Mohamed OUAJDI Zineb SELLAL Najoua MOUDEN Karima SELMAOUI Amina OUAZZANI TOUHAMI Amar RABHI Allal DOUIRA	<i>Ibn Tofail University MOROCCO Innovation, Research and Training Center, National Water and Forestry Agency MOROCCO Mohammed 1st Oujda University MOROCCO</i>	FUSARIUM SOLANI, A PATHOGEN RESPONSIBLE FOR ROOT ROT AND DECLINE OF ARGAN TREE SEEDLINGS IN NURSERIES IN MOROCCO

02.09.2024, Monday

Ankara Time
15⁰⁰ : 17⁰⁰

Hall-6
Session-3

HEAD OF SESSION: Dr. Kamaljeet Sandhu

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Neetu Chaudhary Dr. Kamaljeet Sandhu	Dayalbagh Educational Institute INDIA	EFFECT OF COVID 19 INFECTION, GENDER AND AGE GROUP ON STRESS STRAIN AND COPING STRATEGIES OF WORKING INDIVIDUALS
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN	A STUDY ON CHALLENGES FACED BY DISABLED PEOPLE AT WORKPLACE IN PAKISTAN
Dalia Elloumi Fedi Ben Dhaou Lobna Zouari Hana Henteti Yosr Gargouri Bassem Abid	Hedi Chaker University Hospital TUNUSIA	PREVALENCE OF POSTPARTUM DEPRESSION AMONG WOMEN IN THE OBSTETRICS AND GYNECOLOGY DEPARTMENT IN SFAX
Darine Elloumi Fedi Ben Dhaou Fatma Smaoui Hazem Mahmoudi Midani Ben Amor Bassem Abid	Hedi Chaker University Hospital TUNUSIA	ADHERENCE TO ANTIRETROVIRAL THERAPY AMONG HIV PATIENTS AT HEDI CHAKER UNIVERSITY HOSPITAL, SFAX
Dalia Elloumi Fedi Ben Dhaou Imen Gassara Wael Chakhcha Ghaith Feki Bassem Abid	Hedi Chaker University Hospital TUNUSIA	RESILIENCE OF TUNISIAN NURSES WORKING IN GERMANY
Fedi Ben Dhaou Maroua Trigui Ghada Mnasri Zeineb Mallek Emna Mziou Mouna Baklouti Bouthaina Trabelsi Mondher Kassis	Habib Bourguiba University Hospital TUNUSIA	EVALUATION OF UNDESIRABLE EVENTS RELATED TO PHARMACOVIGILANCE AMONG YOUNG DOCTORS
Dalia Elloumi Fedi Ben Dhaou Sirine Ben Aoun Eya Bouzaghba Bassem Abid	Institute of Nursing Sciences TUNUSIA	EVALUATING THE IMPACT OF CHECKLIST USE ON ORGANIZATIONAL PROCESSES AND PATIENT SAFETY IN HEALTHCARE SETTING
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN	CHALLENGES TO LEARNERS WITH DISABILITIES IN THE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN PAKISTAN: A REVIEW LITERATURE

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-1
Session-1

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Ali Ulvi UZER

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Ahmet Ayberk ŞİMŞEK Assoc. Prof. Dr. Uğur DURAK Ezgi ÖRKLEMEZ Assoc. Prof. Dr. Serhan İLKENTAPAR Prof. Dr. Okan KARAHAN Prof. Dr. Cengiz Duran ATIŞ	Erciyes University (Türkiye)	INVESTIGATION OF MECHANICAL PROPERTIES OF GEOPOLYMER MORTARS PRODUCED WITH IGNIMBRITATE WASTE
Assist. Prof. Dr. Ali Ulvi UZER	Kayseri University (Türkiye)	USE OF GEPOLYMER CONCRETE IN CIVIL ENGINEERING
Assist. Prof. Dr. Ali Ulvi UZER	Kayseri University (Türkiye)	NEURAL NETWORK APPLICATIONS IN GEOTECHNICAL ENGINEERING
Dr. Hüsnü Arda YURTSEVER Dr. Ali Emrah ÇETİN	Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University (Türkiye)	ADSORPTIVE REMOVAL OF CATIONIC AND ANIONIC TEXTILE DYES BY USING ZIF- 8/ALUMINA COMPOSITE POWDERS
Assist. Prof. Dr. Oğuzhan ATAŞ İbrahim Emir YAKARIŞIK	Alanya Alaaddin Keykubat University (Türkiye)	EXPERIMENTAL COMPARISON OF THE EFFECTIVENESS OF OVERTURNING SAFETY OF RETAINING WALLS UNDER DIFFERENT SAFETY COEFFICIENTS
Yusuf AYBACI Fatih YALYANÇ Fatma Nur KOCABUĞA Res. Assist. Ömer HÜKÜMDAR Res. Assist. Umut KUMLU Prof. Dr. Ali KESKİN Prof. Dr. Mustafa Atakan AKAR	Çukurova University (Türkiye)	INVESTIGATION OF THE EFFECT OF BATH TEMPERATURE ON NI-W/AL ₂ O ₃ NANOCOMPOSITE COATINGS PRODUCED BY ELECTRODEPOSITION METHOD
Yusuf AYBACI Fatih YALYANÇ Res. Assist. Ömer HÜKÜMDAR Res. Assist. Umut KUMLU Prof. Dr. Ali KESKİN Prof. Dr. Mustafa Atakan AKAR	Çukurova University (Türkiye)	EFFECT OF PULSE FREQUENCY ON MECHANICAL PROPERTIES OF ELECTRODEPOSITION NI-W/Al ₂ O ₃ NANOCOMPOSITES ON COPPER SUBSTRATE
Dr. Safiye Nur ÖZDEMİR Dr. Emre KURT	Sakarya University (Türkiye) Tırsan Solutions (Türkiye)	NUMERICAL INVESTIGATION OF THE MECHANICAL STRESS AND DEFORMATION DISTRIBUTIONS IN A PEMFC STACK ESTABLISHED WITH A STRAP ASSEMBLY MECHANISM

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-2
Session-1

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Yakup ÜLGER

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Eren Kaan IPEK Assoc. Prof. Dr. Nazmiye BİTGEN Assist. Prof. Dr. Gülcihan ÖNAL Dr. Tuba YÜCEL Lect. Dr. Hasan KARA Melike AKBULUT Merve ALPTEKİN Sema ÇIKIN	Erciyes University (Türkiye)	INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MAGNESIUM LEVELS AND HTR3A GENE IN FIBROMYALGIA PATIENTS
Dr. Fatih ÇAPANOĞLU Assist. Prof. Dr. Filiz KARA Prof. Dr. Emir Baki DENKBAŞ	Kızılcahamam State Hospital (Türkiye) Başkent University (Türkiye) Başkent University (Türkiye)	DESIGNING A BIOGRAFT BASED ON FIBROBLAST CULTURE IN THE TISSUE SKELETON FOR USE IN TYMPANOPLASTY SURGERY
Elif DORUK Prof. Dr. Sıdıka OĞUZ	Marmara University (Türkiye)	DETERMINING THE FEAR OF HYPOGLYCEMIA IN ADULTS WITH DIABETES
Assist. Prof. Dr. Yakup ÜLGER Dr. Anıl DELİK	Cukurova University (Türkiye)	COPPER ACCUMULATION AND LIVER CANCER: RISK OF HEPATOCELLULAR CARCINOMA IN WILSON'S DISEASE
Assist. Prof. Dr. Y. Doğan DALDAL Prof. Dr. Ebru ÇUBUK DEMİRALAY	Kahramanmaraş İstiklal University (Türkiye) Süleyman Demirel University (Türkiye)	METHOD OPTIMIZATION AND VALIDATION FOR DETERMINATION OF ATORVASTATIN BY GREEN HPLC
Res. Assist. Dr. Işıl Tuğçe TURAN Assist. Prof. Dr. Menekşe ÜLGER Prof. Dr. Arzu YAY	Erciyes University (Türkiye)	CARDIOVASCULAR EFFECTS OF FAVIPIRAVIR: AN EXPERIMENTAL STUDY
Assist. Prof. Dr. Başak BAYKARA	Hakkari University (Türkiye)	INVESTIGATION of MICROORGANISMS CAUSING URINARY TRACT INFECTIONS ANTIBIOTIC RESISTANCE in NEWBORN and CHILDREN PATIENTS

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-3
Session-1

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Serkan GÜN

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Assist. Prof. Dr. Yasemin MESDA	<i>Cyprus International University (North Cyprus)</i>	A HOUSING EXAMPLE FOR SURVEYING AND DOCUMENTATION WORKS ON THE PROTECTION OF HISTORICAL BUILDINGS: NICOSIA, CYPRUS
Assist. Prof. Dr. Serkan GÜN	<i>Siirt University (Türkiye)</i>	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF GASTRODIPLOMACY INITIATIVES ON INTERNATIONAL RELATIONS AND CULTURAL EXCHANGE: AN ANALYTICAL STUDY OF THEIR IMPACT
Oğuz PİRİNÇCIOĞLU Prof. Dr. Evrim ÇELTEK	<i>Tokat Gaziosmanpaşa University (Türkiye)</i>	AUGMENTED REALITY APPLICATIONS IN THE TOURISM SECTOR: A STUDY ON MUSEUM VISITORS
Dr. Nilüfer ÖZAKÇAOĞLU AYDIN	<i>Amasya Fine Arts High School (Türkiye)</i>	THE IMPORTANCE OF INTERDISCIPLINARY STUDIES IN UNIVERSITIES AND THE ROLE OF ART
Assist. Prof. Dr. Özlem YILDIZ	<i>Istanbul Yeni Yüzyıl University (Türkiye)</i>	THE MULTI-LAYERED NARRATIVE STRUCTURE IN THE MOVIE "GÖLGE OYUNU": MAGICAL REALIMS, SYMBOLISM AND SUFISM
Ebru BOLAT Prof. Dr. Gül SAYAN ATANUR	<i>Bursa Technical University (Türkiye)</i>	SUSTAINABLE MANAGEMENT OF URBAN PARKS 'AN EXAMPLE OF THE ROYAL PARKS OF ENGLAND'
Assoc. Prof. Dr. Gülferah ÇORAPÇIOĞLU Ali BAKIR	<i>İstanbul Arel University (Türkiye)</i>	SLOW CITY APPROACH IN THE PERSPECTIVE OF SUSTAINABLE CITY IDENTITY: THE EXAMPLE OF YOZGAT/ ÇEKEREK
Assist. Prof. Dr. Ozge URAL Lale YILDIZ Seray ARSLAN	<i>Marmara University (Türkiye)</i>	DEVELOPING A FUNCTIONAL PRODUCT WITH A MODULAR APPROACH IN SPORTSWEAR: "RAINHOOD"
Assist. Prof. Dr. Gülşen ÖZTÜRK	<i>Süleyman Demirel University (Türkiye)</i>	ANALYSES OF THE CARPET CUSHIONS FOUND IN NIĞDE ULUKIŞLA IN TERMS OF TECHNIQUE AND PATTERN

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-4
Session-1

HEAD OF SESSION: Dr. Arjumanara Surti

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Mohamed CHOKRI Ilyas JALAFI Omar AZOUGAGH Amine BENDAHHOU Youssef EL Ouardi Mohamed ABOU-SALAMA Soufian EL BARKANY	<i>Mohammed Premier University MOROCCO Lappeenranta-Lahti University of Technology LUT FINLAND</i>	THE IMPACT OF DOPING RUTILE TiO ₂ WITH NB ₅₊ / W ₆₊ ON MICROSTRUCTURE, OPTICAL AND PHOTOCATALYTIC PROPERTIES, APPLICATION IN THE PHOTODEGRADATION OF METHYLENE BLUE
Ms Ayesha Shaikh Dr. Arjumanara Surti	<i>Sophia College for Women INDIA</i>	EVALUATING LIPID PRODUCTION IN OLEAGINOUS YEAST ISOLATED FROM MANGROVE SOIL UNDER VARYING CARBON: NITROGEN RATIOS
LADOUALI Zeyneb ABDENNOUR Cherif Loudjeni Farida Ladaci Hadjer	<i>Badji Mokhtar University ALGERIA</i>	BIVALVES AS BIO-INDICATORS FOR MARINE POLLUTION IN ANNABA BAY, NORTHEAST ALGERIA
Rouahna Houria Mancer Halima Rechachi Miled Zohra Otmane Tarek Abdelhafid Youcef Bettiche Farida Chaib Warda Halitim Amor	<i>Scientific and Technical Research Center for Arid Regions (CRSTRA) ALGERIA Batna University ALGERIA</i>	ADAPTATION OF CEREAL CROP TO SALT WATER
A. Dineshbabu Thirumurugan Dr. R. Saravanan Dr. R. Srinivasan	<i>Bharath Institute of Higher Education and Research INDIA</i>	HARNESSING THE MEDICINAL PROPERTIES OF ANDROGRAPHIS PANICULATA FOR DISEASES AND BEYOND: A REVIEW OF ITS PHYTOCHEMISTRY AND PHARMACOLOGY
Mohanapriya. P Chamundeeswari M	<i>St. Joseph's College of Engineering INDIA</i>	ECO-FRIENDLY EVALUATION OF BIOACTIVE COMPOUNDS FROM SUGARCANE BAGASSE: A BIO-WASTE INTO THERAPEUTICAL APPROACH
ANASO U. Emmanuel OLAFADEHAN A. Olurotimi CHIBUOGWU C. Ijeoma FIDELIS S. Emeka	<i>Abuja University NIGERIA</i>	SERUM MINERAL PROFILE OF RABBITS ADMINISTERED PIILOSTIGMA THONNINGII ESSENTIAL OIL BASED DIET AS AN ALTERNATIVE TO SYNTHETIC ANTIBIOTICS: A PANACEA TO ANTIMICROBIAL RESISTANCE CHALLENGE IN AFRICA
Dr. Mohd Abu Bakr	<i>BIT Mesra, Ranchi, Jharkhand, India</i>	DEVELOPMENT AND EVALUATION OF BACTERIALLY ENHANCED ALKALI-ACTIVATED AGGREGATES FOR SELF-HEALING CONCRETE
Noura AFLAK Fatima-Ezzahraa ESSEBBAR Salah Eddine SBIAA Lahoucine BAHNIS Hicham Ben El AYOUCHE Hafid ANANE Salah-Eddine STIRIBA	<i>Cadi Ayad University MOROCCO</i>	GREEN SYNTHESIS OF 1,4-DISUBSTITUTED 1,2,3-TRIAZOLES VIA BIOMASS-WASTE IMMOBILIZED COPPER CATALYST IN A CUAAC REACTION

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-5
Session-1

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Houcine ALI- KHOUDJA

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Major Gheorghe GIURGIU Prof. Dr. Med. Manole COJOCARU	<i>Deniplant-Aide Sante Medical Center ROMANIA Titu Maiorescu University ROMANIA</i>	THE THERAPEUTIC EFFECTS OF DENIPLANT NUTRACEUTICALS ON THE GUT MICROBIOME IN PATIENTS WITH PSORIASIS
Meriem FAHEM Prof. Dr. Houcine ALI- KHOUDJA	<i>Frères Mentouri1 University ALGERIA</i>	ASSESSING THE HEALTH IMPACT OF DESERT AEROSOLS ON THE RESIDENTS OF CONSTANTINE, ALGERIA
Ahmed Salim A. El Bouari M. Tahiri O. Tanane	<i>Hassan II University MOROCCO</i>	EXAMINING A POTENT METHODOLOGY FOR THE REMEDIATION OF INDUSTRIAL EFFLUENTS: EMPLOYING ACTIVATED CARBON DERIVED FROM ARGAN KERNELS AS AN ADSORBENT MEDIUM
Sania Arif Hafeez Anwar	<i>Agriculture University PAKISTAN</i>	ENHANCED PHOTOCATALYTIC DEGRADATION OF Rh B DYE USING CuO/g- C3N4/ZnFe2O4 NANOCOMPOSITE UNDER UV- VISIBLE LIGHT IRRADIATION
Dr. Samreen Gul Khan Ayesha Saddiqa Rahila Yasmeen Haiqa Akmal	<i>Government College University PAKISTAN</i>	MICROWAVE ASSISTED SYNTHESIS OF 1,2,4- TRIAZOLES BASED DERIVATIVES AS ANTI- CANCER AGENT
F.B. Kende D.Y. Kanya D.D. Attah I. Iliya LS. Sule	<i>Kebbi State University of Science and Technology NIGERIA</i>	STUDY OF EIMERIA INFECTION AND RELATED RISK FACTORS IN POULTRY AND RUMINANT ANIMALS ACROSS LOCAL GOVERNMENTS IN GWANDU EMIRATE
A. Dinesh Babu E. Velmurugan MD. Shanur Rahman Dr. Srinivasan	<i>Bharath Institute of Higher Education and Research INDIA</i>	NEUROPROTECTIVE AGENTS, NATURAL PLANT HERBS & DRUGS IN ISCHEMIC STROKE: A REVIEW
Most. Afrina Akter Kona Md. Abidul Hasan Md. Mizanur Rahman Md. Yeamin Hossain	<i>Rajshahi University BANGLADESH</i>	LIFE HISTORY TRAITS OF MYSTUS TENGARA (HAMILTON, 1822) IN JAMUNA RIVER OF BANGLADESH

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
10⁰⁰ : 12⁰⁰

Hall-6
Session-1

HEAD OF SESSION: Dr. Md. Maqubool HOSAIN

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Md. Maqubool HOSAIN Dr. Anjini Kumar TIWARY	<i>BIT Mesra, Ranchi, Jharkhand INDIA</i>	INTEGRATING IOT AND GSM TECHNOLOGIES FOR REAL-TIME PATIENT HEALTH MONITORING: A COMPREHENSIVE REVIEW
Abdelghani Sougrati Mohamed Boumazgour	<i>Ibn Zohr University MOROCCO</i>	SOME RESULTS CONCERNING NORM EQUALITIES OF THE PARTICULAR ELEMENTARY OPERATORS
ONI Gbotemi Jerry	<i>Federal University of Technology Minna NIGERIA</i>	MOLECULAR AND BIOINFORMATICS APPROACHES IN EVALUATING NANOCOMPOSITE-MEDIATED WASTEWATER TREATMENT IN AQUACULTURE SYSTEMS
Bilal Shah Dicky Muslim	<i>Padjadjaran University INDONESIA</i>	MICROFACIES ANALYSIS AND DEPOSITIONAL ENVIRONMENT OF EARLY EOCENE AGE CHORGALE FORMATION AT KHANPUR DAM ROAD SECTION, HAZARA BASIN, PAKISTAN
Khadija ZAKI Mohamed OUABANE Abdelkrim Guendouzi Abdelouahid SBAI	<i>Moulay Ismail University MOROCCO Saida University ALGERIA</i>	IDENTIFICATION OF ACTIVITY-MODULATING FRAGMENTS OF THIAZOLE DERIVATIVES AS POTENTIAL DHODH INHIBITORS USING SMILES-BASED QSAR: IN-SILICO STUDY
Dr. Marijan DENKOVSKI Prof. Dr. Aneta MIJOSKA	<i>PHO D-r Denkovski Marijan, Kumanovo NORTH MACEDONIA</i>	HOLISTIC APPROACH TO COMMON DENTAL PROBLEMS - CAN CBD BE BENEFICIAL OR NOT?
Major Gheorghe GIURGIU Prof. Dr. Med. Manole COJOCARU	<i>Deniplant-Aide Sante Medical Center ROMANIA Titu Maiorescu University ROMANIA</i>	GUT DYSBIOSIS IN DOGS WITH SPINAL CORD INJURY: IMPACT OF POLENOPLASMIN
Soukaina El Bourachdi Ali raza Ayub Abdelhay El Amri Yassine Ballout Amal Lakhimi	<i>Sidi Mohamed Ben Abdellah University MOROCCO School of Chemistry and Chemical Engineering, Beijing Institute of Technology CHINA Ibn Tofail University MOROCCO The Laboratory of Molecular Chemistry, Materials and Environment (LCM2E) MOROCCO</i>	GRAPHENE OXIDE SYNTHESIS AND ITS EFFICACY IN ADSORBING CATIONIC DYE: AN IN-DEPTH STUDY OF THERMODYNAMICS, KINETICS, AND DFT ANALYSIS
Brahim Ennasraoui Hassan Ouachtak Naima Hafid Amane Jada Abdelaziz Ait Addi	<i>Ibn Zohr University MOROCCO Haute Alsace University FRANCE</i>	NANOCOMPOSITES COMBINING GCN, BIOCL, AND AG ₂ MOO ₄ SHOW EXCEPTIONAL EFFICIENCY IN USING SOLAR ENERGY TO BREAK DOWN ORANGE G DYE AND THE ANTIBIOTIC CIPROFLOXACIN THROUGH PHOTOCATALYSIS

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-1
Session-2

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Sahra DANDİL

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Aynur Oya ZENGİN ERGEN Fatih KAHRAMAN	Realteks Tekstil Denim İşletmeleri A.Ş.	DEVELOPMENT OF PAPER DENIM TYPE IN DENIM FABRIC AND EVALUATION OF FABRIC PERFORMANCE
Assist. Prof. Dr. Sahra DANDİL	Bilecik Şeyh Edebali University (Türkiye)	CATIONIC DYE ADSORPTION BY MAGNESIUM CHLORIDE-VERMICULITE
Ebruhan Sema ÖZ	Atatürk University (Türkiye)	SOME PHYSICAL, CHEMICAL AND MICROBIOLOGICAL PROPERTIES OF CORNELIAN CHERRY PESTIL (SOUR FRUIT LEATHER)
Zehra Güzin ALAK Assist. Prof. Dr. Çiğdem BİLEN Prof. Dr. Emine KARAKUŞ	Yıldız Technical University (Türkiye)	PURIFICATION OF PHENYLALANINE AMMONIA LYASE ENZYME FROM SOME PLANTS THAT LEAVES ARE CONSUMED IN DAILY LIFE AND INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF EARTH METALS ON OPTIMUM ENZYME ACTIVITY
Res. Assist. Zekeriya KARA Prof. Dr. Kadir SALTALI Şerife Nur EKİCİ Zeliha KAVCI	Sütçü İmam University (Türkiye)	EFFECT OF ANIMAL MANURE ON MECHANICAL PROPERTIES OF SOILS
Lect. Gülseren HAYLAMAZ	Ege University (Türkiye)	AN EXPERIMENTAL APPROACH TO TONING CYANOTYPE PRINTS ON TEXTILE SURFACES USING NATURAL DYEING TECHNIQUES
Anabela P. MASSANO Joao MATIAS Marc MALFOIS Geoffrey MITCHELL	Centre for Rapid and Sustainable Product Development, PORTUGAL NCD-SWEET beamline, Alba Synchrotron Light Source, SPAIN Visionary Equation LDA, PORTUGAL	REGIONAL VARIATIONS IN THE MOLECULAR COMPOSITION OF ROSIN EXTRACTED FROM PINE TREES

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-2
Session-2

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Mehmet Sıddık ÖZALP

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Dr. Yusuf Kenan ATILGAN	<i>Muş Alparslan University (Türkiye)</i>	ANALYSIS OF DOCTORAL THESES MADE IN THE FIELD OF HISTORY OF ISLAMIC SECTS
Dr. Yusuf Kenan ATILGAN	<i>Muş Alparslan University (Türkiye)</i>	HASAN ONAT AS A HISTORY OF ISLAMIC SECTS TEACHER
Mesut GÜNGÖR	<i>Çanakkale Onsekiz Mart University (Türkiye)</i>	COMPARISON OF SCIENTIFIC TAFSIR INTERPRETATIONS IN THE HISTORICAL COURSE
Emel ASOĞLU	<i>Harran University (Türkiye)</i>	CONCEPTION OF GOD AND RELIGIOUS EDUCATION IN EARLY CHILDHOOD
Assist. Prof. Dr. Mehmet Sıddık ÖZALP	<i>Nevşehir Hacı Bektaş Veli University (Türkiye)</i>	THE POEMS FEATURING NATURE AND LOVE MOTIFS BY IMRU' AL-QAYS, WHO DEPARTING FROM THE WORLD AS A POLITICAL FIGURE
Mərcan Sabir qızı Sofiyeva	<i>Azerbaijan National Apples Academy (Azerbaijan)</i>	THE PRESENTATION OF ENGLISH VALUES THROUGH REALITY AND SIMULATION IN JULIAN BARENS' NOVEL "ENGLAND, ENGLAND"

03.09.2024, Tuesday

Ankara Time
12³⁰ : 14³⁰

Hall-3
Session-2

HEAD OF SESSION: Dr. Kavita Singh Komal

AUTHOR(S)	ORGANISATION	TOPIC TITLE
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN	CHALLENGES TO LEARNERS WITH DISABILITIES IN THE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN PAKISTAN: A REVIEW LITERATURE
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN	LACK OF CONSIDERATION OF SEX AND GENDER IN COVID-19 CLINICAL STUDIES
Saeed Ahmad Zaman Dr. Naima Nawaz Dr. Zain Nawaz Dr. Ijaz Ashraf Dr. Idrees Nadia Idrees Lubna Anjum Dr. Shahzad Ayesha Riaz Abdul Rahman Quratul Ain	Okara University PAKISTAN Agriculture University PAKISTAN Government College University PAKISTAN	PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS ASSOCIATED WITH COVID-19 VACCINE HESITANCY AND RESISTANCE IN PAKISTAN
Sara Badrouss El Mostafa Bachaoui Mohamed Jibril Daia Eddine Hicham Mouncif Mohamed Biniz	Sultan Moulay Slimane University MOROCCO	IMPROVING EFFICIENCY IN PLANT SPECIES MAPPING AND UAV IMAGE PROCESSING: CASE FROM MOROCCO'S HIGH ATLAS MOUNTAINS USING AN ENHANCED U-NET METHODOLOGY
Swati SUMAN	Department of English, B.R.A.B.U. INDIA	SACRED ECOLOGY: THE INTERPLAY OF SPIRITUALITY AND ENVIRONMENTALISM IN ALICE WALKER'S THE COLOUR PURPLE
Manjola Kuliçi Lumturi Sena Vesna Karapetkovska – Hristova Arbenita Hasani	Agricultural University ALBANIA Agricultural University ALBANIA St. Kliment Ohridski University MACEDONIA Hasan Prishtina University KOSOVO	EMPOWERING YOUTH AND PROMOTING RURAL DEVELOPMENT IN ALBANIA: OUTCOMES OF AN INNOVATIVE BEEKEEPING TRAINING INITIATIVE
Keshav Singh Deepshikha Saxena	Mangalayatan University INDIA	SWAMI VIVEKANANDA'S EDUCATIONAL VISION AND MODERN RELEVANCE
Dr. Kavita Singh Komal Dr. Satish Menon	SRM University INDIA	A REVIEW OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDGS) IN EDUCATION: TRANSFORMING CLASSROOM PEDAGOGIES FOR A SUSTAINABLE FUTURE

CONTENT

CONGRESS ID	I
PROGRAM	II
PHOTO GALLERY	III
CONTENT	V

Author	Title	No
Yasemin MESDA	A HOUSING EXAMPLE FOR SURVEYING AND DOCUMENTATION WORKS ON THE PROTECTION OF HISTORICAL BUILDINGS: NICOSIA, CYPRUS	1
Abdullah BEYAZ Veysel GÜL	DIMENSION MEASUREMENTS FROM DIGITAL IMAGES BASED ON A MOBILE APP. FOR AGRICULTURAL AIMS	39
Ebruhan Sema ÖZ	SOME PHYSICAL, CHEMICAL AND MICROBIOLOGICAL PROPERTIES OF CORNELIAN CHERRY PESTIL (SOOR FRUIT LEATHER)	50
Duygu AKBAŞ UYSAL Fisun ŞENUZUN AYKAR	NURSING APPROACHES IN ACUTE RENAL FAILURE INJURIES AFTER EARTHQUAKE	57
Duygu AKBAŞ UYSAL Fisun ŞENUZUN AYKAR	DISASTER AND NURSING	63
Aylin SARIYILDIZ Volkan DENİZ Sibel BAŞARAN	THE EFFECTIVENESS OF CORRECTIVE EXERCISE PROGRAM ON ALIGNMENT, MUSCLE ACTIVATION AND BIOMECHANICAL PROPERTIES IN MEDICAL STUDENTS WITH FORWARD HEAD POSTURE: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL	69
Seda GÜRAY Zeynep Seyyide KAYA	EFFECTS OF YOGA IN LABOR PAIN MANAGEMENT	84
Başak BAYKARA	INVESTIGATION of MICROORGANISMS CAUSING URINARY TRACT INFECTIONS ANTIBIOTIC RESISTANCE in NEWBORN and CHILDREN PATIENTS	92
Zeynep Seyyide KAYA Seda GÜRAY	MIDWIFERY SERVICES IN ADOLESCENT PREGNANCIES	105
Yakup ÜLGER Anıl DELİK	COPPER ACCUMULATION AND LIVER CANCER: RISK OF HEPATOCELLULAR CARCINOMA IN WILSON'S DISEASE	116
Yusuf İNCEÖREN Fatih TURAN	INVESTIGATION OF THE EFFECT OF HYBRID NANOPARTICLE REINFORCEMENT ON THE SINGLE LAP BONDING STRENGTH OF FIBER REINFORCED COMPOSITE MATERIALS	124
Esra GÜRSOY	THE EFFECT OF EXTRACTS ON METHANE EMISSION IN RUMINANT RATIONS	141
Esra GÜRSOY	METHODS TO IMPROVE SILAGE QUALITY	148
Ahmet Ali GAZEL Ceren UTKUGÜN Mevlüt YILMAZ	URBAN ENVIRONMENT PERCEPTION OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS STAYING IN CHILDREN HOMES: THE CASE OF ESKİSEHIR	162
Handan TEKEMEN	EASTERN MEDITERRANEAN BETWEEN 1856 AND 1908: AN EVALUATION FROM A SOCIO-ECONOMIC PERSPECTIVE	174
Alper DURMAZ Erdi Can AYTAZ Betül AYDIN Emine İncilay TORUNOĞLU	EXPLORING THE PHARMACOLOGICAL POWER OF HELIOTROPİUM SIBIRICUM EXTRACT: MOLECULAR DOCKING AND BIOLOGICAL ASSESSMENT	198

Mehibe ŞAHBAZ	ATATURK ACCORDING TO ATATURK	217
Nesime Gamze ARICI Perihan ÜNÜVAR	STUDIES CONDUCTED ON CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS DURING EARLY CHILDHOOD IN TURKEY	228
Bora ALTAY	AN EMPIRICAL MARKET INTEGRATION ANALYSIS THROUGH WHEAT AND RICE PRICES IN THE OTTOMAN EMPIRE	252
Zekiye ÖRTLEK	REGIONAL DEVELOPMENT: AN ANALYSIS OF ECONOMIC AND SOCIAL INDICATORS IN G7 COUNTRIES	261
Semih KORKMAZ	REGIONAL DEVELOPMENT: AN ANALYSIS OF ECONOMIC AND SOCIAL INDICATORS IN G7 COUNTRIES	271
Perihan ÜNÜVAR Burcu TUĞRUL ÖNKOL	AN INVESTIGATION OF GRANDPARENTS' SUPPORT TOWARDS THE RAISING OF THEIR PRESCHOOL GRANDCHILDREN	278
Z. Gönül BALKIR	MAC KINNON'S FEMINIST APPROACHES TO LAW	301
Fatih ÇAPANOĞLU Filiz KARA Emir Baki DENKBAŞ	DESIGNING A BIOGRAFT BASED ON FIBROBLAST CULTURE IN THE TISSUE SCAFFOLD FOR USE IN TYMPANOPLASTY SURGERY	308
Marjan Sabir Sofiyeva	THE PRESENTATION OF ENGLISH VALUES THROUGH REALITY AND SIMULATION IN JULIAN BARENS' NOVEL "ENGLAND, ENGLAND"	328
A.Dinesh babu T.Thirumurugan Advisor - S.kalaivanan	ON THE POTENTIAL USE MEDICINAL PLANTS IN DIABETIC FOOT ULCER	334
Yusuf Kenan ATILGAN	ANALYSIS OF DOCTORAL THESES MADE IN THE FIELD OF HISTORY OF ISLAMIC SECTS	351
Yusuf Kenan ATILGAN	HASAN ONAT AS A HISTORY OF ISLAMIC SECTS TEACHER	379
Yusuf AYBACI Fatih YALYANÇ Ömer HÜKÜMDAR Umut KUMLU Ali KESKİN Mustafa Atakan AKAR	EFFECT OF PULSE FREQUENCY ON MECHANICAL PROPERTIES OF ELECTRODEPOSITION NI-W/Al ₂ O ₃ NANOCOMPOSITES ON COPPER SUBSTRATE	399
Elif AKAY	STUDENTS WITH COCHLEAR IMPLANTS AND TEACHER COMPETENCIES IN INCLUSIVE EDUCATION PRACTICES	412
Serkan GÜN	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF GASTRODIPLOMACY INITIATIVES ON INTERNATIONAL RELATIONS AND CULTURAL EXCHANGE: AN ANALYTICAL STUDY OF THEIR IMPACT	422
Ezgi ŞENSES Önder CANBOLAT	USE OF PROBIOTIC IN RUMINANT NUTRITION	431
Işıl Tuğçe TÜRAN Menekşe ÜLGER Arzu YAY	CARDIOVASCULAR EFFECTS OF FAVIPRAVIR: AN EXPERIMENTAL STUDY	446
Ananda MAJUMDAR	THE COMBINATION OF FLEMISH AND COURTLY PAINTING AND, THE FIVE SENSES OF PERCEPTION	456
Sahra DANDİL	CATIONIC DYE ADSORPTION BY MAGNESIUM CHLORIDE-VERMICULITE	470
Z. Gönül BALKIR	LAW AS AN AUTOPOIETIC SYSTEM IN LUHMANN'S SYSTEM THEORY	476
Gülseren HAYLAMAZ	AN EXPERIMENTAL APPROACH TO TONING CYANOTYPE PRINTS ON TEXTILE SURFACES	482

USING NATURAL DYEING TECHNIQUES		
Gülşen ÖZTÜRK	ANALYSES OF THE CARPET CUSHIONS FOUND IN NİGDE ULUKIŞLA IN TERMS OF TECHNIQUE AND PATTERN	498
Radoslav BALTEZAREVIĆ Ivana BALTEZAREVIĆ	MALVERTISING: THE USE OF MALICIOUS ADVERTISING TO SPREAD MALWARE, AND ITS NEGATIVE EFFECTS ON THE WORLD ECONOMY	519
Veysel GÜL Abdullah BEYAZ	MOBILE APPLICATION-BASED OBJECT COUNTING FROM DIGITAL IMAGES FOR AGRICULTURAL AIMS	526
Nilgün Tuğba UYGAR Aysel TÜFEKÇİ	EXAMINATION OF ADOLESCENTS SOCIAL MEDIA ATTITUDES IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES	536
Miray Nur ERGÜC Şerife Gamze ÜLKER Cüneyt TAŞKIN	INVESTIGATION OF THE RECREATION AWARENESS OF ADULTS WHO DO SWIMMING FOR RECREATIVE PURPOSES ON THEIR LEISURE TIME ATTITUDES	538
Emre KURT Safiye Nur ÖZDEMİR	NUMERICAL INVESTIGATION OF THE MECHANICAL STRESS AND DEFORMATION DISTRIBUTIONS IN A PEMFC STACK ESTABLISHED WITH A STRAP ASSEMBLY MECHANISM	546
Selçuk YEŞİLTEPE	RECYCLING OF LI-ION BATTERY CATHODES VIA SCS PROCESS	557
Serap ÖZEN	ANTIVIRAL DRUGS AND THE DIFFICULTY IN DRUG DEVELOPMENT: RESISTANCE	566
Mehmet Sıddık ÖZALP	THE POEMS FEATURING NATURE AND LOVE MOTIFS BY İMRU' AL-QAYS, WHO DEPARTING FROM THE WORLD AS A POLITICAL FIGURE	575
Ozge URAL Lale YILDIZ Seray ARSLAN	DEVELOPING A FUNCTIONAL PRODUCT WITH A MODULAR APPROACH IN SPORTSWEAR: "RAINHOOD"	592
Fernanda Santos Paulo Lopes	HRM'S FINANCIAL VALUE FROM OBTAINING MORE STAR PERFORMERS	603
Keshav Singh Deepshikha Saxena	SWAMI VIVEKANANDA'S EDUCATIONAL VISION AND MODERN RELEVANCE	626
Bihter YOCA Zülal ERKAN	EXAMINE THE PERCEIVED STRESS, DEFENSIVE PESSIMISM, PSYCHOLOGICAL FLEXIBILITY AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS OF UNIVERSITY IN TERMS OF SAME VARIABLES	641
Oğuzhan ATAŞ İbrahim Emir YAKARIŞIK	EXPERIMENTAL COMPARISON OF THE EFFECTIVENESS OF OVERTURNING SAFETY OF RETAINING WALLS UNDER DIFFERENT SAFETY COEFFICIENTS	669
Firdevs KUZU	EXAMINING THE POST-GRADUATE THESES ON DISASTER IN THE FIELD OF NURSING IN TURKIYE	679
Senem DEMİREL	EFFECTS OF TREADMILL WALKING TRAINING ON INDIVIDUALS WITH DEMENTIA: SYSTEMATIC REVIEW	685
Senem DEMİREL	EFFECTS OF PHANTOM EXERCISES ON INDIVIDUALS WITH AMPUTATION: SYSTEMATIC REVIEW	696
Doris DODA	THE STUDY OF B-OPEN SETS IN BITOPOLOGICAL SPACES	704
Mehibe ŞAHBAZ	DYNASTY MEMBERS MURDERED IN THE MIRZA ISSUE IN THE TIMURIDS	721

**SİYASİ BİR FİĞÜR OLARAK DÜNYADAN AYRILAN İMRUU'L-KAYS'IN DOĞA
VE AŞK MOTİFLİ ŞİİRLERİ**

THE POEMS FEATURING NATURE AND LOVE MOTIFS BY IMRU' AL-QAYS, WHO
DEPARTING FROM THE WORLD AS A POLITICAL FIGURE

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sıddık ÖZALP,
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

ORCID NO: 0000-0002-4260-6989

ÖZET

Arapların Kâhtânî soyundan gelen İmruu'l-Kays (öl. 540 dolayları), Arap yarımadasının ortasında kurulan Kinde'nin son hükümdarı olan Hucr'ün oğludur. Gerçek adı Hunduc, Adî veya Müleyke olarak tarihe geçmişse de "İmruu'l-Kays" lakabıyla meşhur olmuştur. Âsî bir karaktere sahip olması ve aile geleneklerine aykırı bulunan davranışları sebebiyle babası tarafından sürgün edilmiştir. Esedoğulları tarafından öldürülen babasının intikamı alma görevi kendisine düşmüş ve Memleketine dönerek bazı faaliyetlerde bulunduktan sonra İstanbul'a gitmiş ve dönüş yolunda Ankara'da vefat etmiştir.

Döneminde söylenen şiirleri ezberleyerek şairlerle mücadele etmeye başlamış ve küçük yaşlardayken şiirleriyle öne çıkmıştır. Hakkında detaylı bilgi sahibi olunan en eski Arap şairi özelliğine sahip olan İmruu'l-Kays, iç dünyası ile dış dünyayla bağ kurabilen şair sıfatını taşıyabilmiştir. Bu şekilde hem çağdaşları hem de kendisinden sonra gelen şairler tarafından övülmeye mazhar olmuştur. Arap şiiri yüksek bir kaliteye taşıyan İmruu'l-Kays bu alanda adeta ilk ve son şair olma hüviyetini kimseye kaptırmamıştır. Böylece Câhiliyye şairleri arasında da bir numara olarak tarihe geçmiştir.

Zarif bir dil kullanma, akraba ilişkileri, sözcükleri bağlamında kullanabilme, kadınları ceylanlara benzetme gibi sanatsal üslupları Arap şiir literatürüne kazandıran ilk şair olarak kayıtlara geçmiştir. Gece, at ve av gibi motifleri hakkıyla işleyebilen, çöl yaşamını şiir dünyasına betimleyici bir şekilde yansıtabilmiştir. Böylece güçlü bir hayal dünyasına sahip bir şahsiyet olarak Arap şiir literatüründe adını altın harflerle yazdırabilmiştir.

Şiirlerinde aşk, hasret ve doğa gibi temaları betimleyici bir usulle işlemiştir. Açık anlaşılır ve dikkat çekici sözcükler seçerek etkileyici bir dil ve akıcı bir üslup kullanmıştır. Tasvirlerle süslenmiş şiirleri, hatırlanması kolay, hayal gücü derin olmuştur. Tarih boyunca Arap dili ve Edebiyatı üzerinde şiirlerinin parmak uçları eksik olmamıştır. Yapmış olduğu yolculuklar, atlattığı badireler ve yaşadığı deneyimler, onu daha da güçlendirmiştir. Bu çerçevede şiirlerine yeni anlamlar kazandırmış, modern düşünceler benimseyerek dönemin Arap şiirine yaratıcı bir kisse giydirebilmiştir.

İmruu'l-Kays'ın şiirleri, Câhiliyye döneminde olduğu gibi İslamiyet'in gelişiyle de önemini kurumuş ve Arap dili ve Edebiyatında adeta bir ölçü mesabesi görevini görmüştür. Siyasi bir figür olması hasebiyle de siyasi bir görev icra ederken Ankara'da vefat etmiş ve burada defnedilmiştir. Şair gerek şahsiyet gerekse de şiirleri açısından Arap dünyası için önem arz

ettiği kadar Ankara'da metfun olması hasebiyle ülkemizde Arap dili ve Edebiyatı veya Siyasetle ilgilenen taraflar açısından da bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle çalışmada şairin şahsiyetiyle beraber doğa ve aşk tasviri açısından bazı şiirleri ele alınarak çalışma konusu yapılmıştır. Böylece gerek Arap ve Türk dünyasında başta olmak üzere şair ve şiirleri, siyasi ve edebî muhtevasıyla yeni bir perspektif dâhinde akademi camianın dikkat ve ilgilerine sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belâgatı, Şiir, Doğa ve Aşk, İmruu'l-Kays

ABSTRACT

Imru' al-Qays, a member of the Kahtani lineage of the Arabs, was the son of Hujr, the last ruler of Kinda, established in the heart of the Arabian Peninsula. Although his real name was Hunduc, Adi, or Muleyke, he is famously known by the epithet "Imru' al-Qays." Due to his rebellious nature and actions deemed contrary to family traditions, he was exiled by his father. After his father was killed by the Asad cla tribe, the task of avenging him fell upon Imru' al-Qays. He returned to his homeland, engaged in certain activities, and then traveled to Istanbul. On his way back, he passed away in Ankara.

During his lifetime, Imru' al-Qays began to challenge poets by memorizing their verses and stood out with his poetry from a young age. As the earliest Arab poet about whom detailed information is available, Imru' al-Qays is recognized for his ability to connect his inner world with the external world, earning admiration from both his contemporaries and subsequent poets. He elevated Arab poetry to a high standard and maintained a unique status in this field, securing his place as the foremost poet among the pre-Islamic (Jahiliyyah) poets.

Imru' al-Qays is recorded as the first poet to introduce artistic styles such as elegant language, family relationships, contextual usage of words, and the comparison of women to gazelles into Arab poetic literature. He skillfully depicted motifs such as night, horses, and hunting, and provided a vivid representation of desert life in his poetry. Thus, he established himself as a prominent figure in Arab poetic literature with a powerful imagination.

His poetry intricately explores themes of love, longing, and nature with a descriptive style. He used clear and striking language, employing an effective and fluid writing style. His poetically embellished verses are memorable and rich in imagination. Throughout history, his influence on the Arabic language and literature has remained significant. His travels, trials, and experiences strengthened him, adding new dimensions to his poetry and infusing modern thoughts into the Arab poetry of his time.

Imru' al-Qays's poetry has remained significant both during the pre-Islamic period and with the advent of Islam, serving almost as a benchmark in Arab language and literature. As a political figure, he passed away and was buried in Ankara while carrying out a political role. His importance to the Arab world, both in terms of his persona and his poetry, necessitates recognition from those engaged in Arabic language and literature or politics in our country.

Consequently, this study examines his poetry with respect to nature and love imagery alongside his persona. Thus, the poet and his works, with their political and literary content, are presented to the academic community for renewed perspectives, especially in the Arab and Turkish worlds.

Keywords: Arabic Language and Rhetoric, Poetry, Nature and Love, Imru' al-Qays

GİRİŞ

İmruu'l-Kays'ın doğum tarihi hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Miladi 19. yüzyıl ortalarına kadar oryantalistlerin çoğu, İmruu'l-Kays'ın peygamberin çağdaşları arasında yer aldığını öne sürmüşlerdir. Ancak, İmruu'l-Kays'ın Miladi 554-568 yılları arasında Hîre'de hüküm süren Lahmî Kralı Amr b. Hind'in (öl. 569) çağdaşı olduğu görüşü daha isabetlidir. Bu nedenle, İmruu'l-Kays'ın Miladi 6. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarında, yani 526 civarında, dedesi Hâris (öl. 531) Kinde Devleti krallığı yaparken dünyaya geldiği düşünülmektedir. O dönemde babası ve amcaları, Arap Yarımadası'nın orta kısımları ve kuzeydoğusundaki kabileleri kendi aralarında paylaşarak, kısmen siyasetle kısmen de baskıyla yönetiyorlardı. İmru' l-Kays, ailenin en küçük çocuğuydu. Bu nedenle, şımarık bir çocuğun günlerini avlanarak ve oyun oynayarak geçirmesi alışılmadık bir durum değildi. Geceleri ise içki ve eğlenceyle vakit geçirirdi. Kendi kraliyet ailesinden veya diğer seçkin Arap ailelerinin çocukları arasından, kendi kafasında oluşturduğu bir grup arkadaşıyla hareket ederdi.¹

İmruu'l-Kays, arkadaşlarıyla yeşillik bir alan, bir su kaynağı veya avlanabilecek bir yere vardıklarında oraya konar, arkadaşlarına bir hayvan keser ve avlanmaya çıkardı. Avdan döndüklerinde arkadaşlarıyla birlikte yemek yer, şarap içer ve cariyeleri şarkı söyleyerek eğlenirlerdi. Kaynağın suyu bitene kadar veya yorulduklarına dek bu şekilde devam ederlerdi. Ancak İmruu'l-Kays'i vatanından uzaklaştıran neden, eğlenceden ibaret değildi. Aynı zamanda babasıyla anlaşmazlık içindeydi. Bu anlaşmazlık için farklı sebepler öne sürülmüşse de kesin bir bilgi yoktur. Bir rivayete göre, amcasının kızı Uneyze'ye âşık olmuştur. Bu yüzden İmruu'l-Kays, ailesinden boş bir zaman bulmak için fırsat kollayan bir düzenbazlık içindeydi. İmruu'l-Kays, Dâret-u Cülcül adlı yerde yevmu'l-gadîr (gölette yıkanma günü) olarak tarihe geçecek günde bu fırsatı elde edebilmiştir. O gün kabile erkekleri önde giderken kadınlar, köleler, hizmetçiler ve yük sahipleri ise geride yürümeye devam etmiştir. İmruu'l-Kays, bu fırsatı kaçırmak istemediğinden belirli bir mesafede kavmini geride takip etmiş ve uygun bir yerde gizlenmiştir. Kadınlar geçerken, aralarında bir grup kız ve Uneyze'yi görmüştür. Kızlar göleti görünce, "Keşke bu gölete girip yıkanabilsek, üzerimizdeki yorgunluk biraz azalır" demişlerdir. Bunun üzerine birisi, "O halde öyle yapalım" demiş ve gölete yönelmişlerdir. Oraya vardıklarında kölelerini yanlarından uzaklaştırarak gölete girmişlerdir. Kızlar farkında olmadan, İmruu'l-Kays onlara tuzak kurmak üzere yaklaşmış, göletteyken elbiselerini almıştır. İmruu'l-Kays, bütün elbiseleri topladıktan sonra üzerine oturmuştur. Kızlara: "Vallahi geceye kadar burada kalırsanız, hiçbirinizin elbisesini vermeyeceğim. Ancak çıplak bir şekilde göletten

¹ et-Tâhir Ahmed Mekkî, *İmruu'l-Kays Hayâtuh ve Şi'ruh* (Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1993), 57-58.

çıkarsanız, elbiselerinizi alabilirsiniz” demiştir. Gün ortasına kadar kızlar direnmiş, ancak Uneyze hariç hepsi havuzdan çıkıp elbiselerini almıştır. Uneyze, “Elbiselerimi ver” diye ısrar edince, İmruu’l-Kays, “Diğerleri gibi çıplak olarak göletten çıkmadan elbiselerini alamazsın” diyerek elbiselerini vermemiştir. Böylece Uneyze çıplak bir şekilde göletten çıkmış, İmruu’l-Kays ise ona iyice baktıktan sonra elbiselerini almış ve giyinmiştir. Kızlar İmruu’l-Kays’a dönerek, “Senin yüzünden geciktik, acıktık, şimdi karnımızı doyur” demişlerdir. İmruu’l-Kays, “Devem dışında kesebileceğim hiçbir şey yoktur; onu kesersem, yer misiniz” demiştir. Kızlar, “Evet, yeriz” deyince, İmruu’l-Kays kılıcını çekip deveyi kesmiştir. Hizmetçiler çok sayıda odun toplayıp büyük bir ateş yakmışlardır. İmruu’l-Kays, devenin ciğerlerini, kamburlarını ve lezzetli bölgelerinden et parçalarını közler üzerine koymuş, kızlar ise yemişlerdir. İmruu’l-Kays, yanında bulunan şaraptan kızlara içirip onlara şarkı söylemiştir. Ayrıca kölelere kebab fırlatarak onları da doydurmuştur. Hem kızlar hem köleler doyduktan ve yeterince eğlendikten sonra ayrıldıklarında, İmruu’l-Kays’ın devesi yenildiği için kızlar, devesinin yükünü kendi aralarında paylaşmışlardır. Geriye yük almayan sadece Uneyze kalmıştır. İmruu’l-Kays ise yayakalmıştır. İmruu’l-Kays, Uneyze’ye, “Ey Asaletli kız, yanında beni de almanın dışında başka seçeneğin kalmadı, çünkü yürümeye gücüm yok ve bu duruma da alışık değilim!” demiştir. Böylece Uneyze, İmruu’l-Kays’ı yanında taşımak üzere devesine almıştır. İmruu’l-Kays, Uneyze’ye yönelir, başını onun örtüsüne sokar ve onu öperdi. İmruu’l-Kays’ın bu hareketleri sonucunda mahfe yana doğru yatığında Uneyze, “Ey İmruu’l-Kays, devenin eğerini bozdun!” derdi. Nihayet kabileye yaklaştıklarında İmruu’l-Kays aşağı inip yürüyerek devam etmiştir. Karanlık çöktüğünde ise İmruu’l-Kays, ailesine gider ve babası tarafından kovulmasına neden olacak;

فَمَا نَبَكِ مِنْ دِكْرِي حَبِيبٍ وَمَنْزِلِ

بِسْقَطِ اللَّوَى بَيْنَ الدَّخُولِ فَحَوْمَلِ

Durunuz! Kumların kıvrılarak bittiği, Dahûl ile Havmel arasındaki yerde geride bıraktığım sevgilimin ve onun yeri anısına ağlayalım!

ile başlayan meşhur şiirini şiiri söylemiştir:²

371/981 yılında vefat eden şiir tenkidi konusunda ilk uzmanlardan biri olan Hasen b. Bişr el-Âmidî, İmruu’l-Kays’ı diğer şairlerden üstün kılan nedenleri şu şekilde analiz etmiştir:³

İmruu’l-Kays, diğer şairlerden üstün kılınmıştır. Çünkü İmruu’l-Kays, şiirlerinde; ince anlamlar, güzel betimlemeler, zarif benzetmeler, etkileyici sözler ve bedî’î hikmet gibi edebî kavram ve ifadelere, Cahiliye ve İslam dönemindeki diğer şairlerden daha fazla yer vermiştir.

² İmruülkays b. Hucr, *Dîvân-u İmruülkays*, nşr. Muhammed Ebu’l-Fazl İbrahim (b.y.: Dâru’l-Ma’ârif, 1984), 10; et-Tâhir Ahmed Mekkî, *İmruu’l-Kays Hayâtuh ve Şi’ruh*, 58-59.

³ Ebu’l-Kâsım el-Hasen b. Bişr el-Âmidî, *el-Muvâzene beyne şî’r-i Ebî Temmâm ve’l-Buhturî*, thk. Seyyid Ahmed Sakr (Kahire: Dâru’l-Maârif, 1992), 420-421.

Neredeyse tüm şiirlerinde bu edebî özelliklerden bir ya da birkaçı bulunur. Eğer bu özellikler, ince zevk ve yoğun çaba olmasaydı, o da zamanının diğer şairleri gibi sıradan bir şair olarak tarihe geçirdi. Çünkü onun dilinin akıcılığı, diğer şairlerin dil akıcılığından üstün değildir; kullandığı kelimelerin fasâhatı ve gücü de diğer şairlerle eşittir. Âmidî, şiir konusunda uzman âlimlerin, İmruu'l-Kays'ın bu alandaki üstünlüğünü kanıtlamak için şu gerekçeleri sunduklarını ifade etmiştir: “İmruu'l-Kays, atları değneklere, vahşi hayvanları ve kuşları benzeten ilk şairdir ve ayrıca Arap şiir literatüründe 'vahşi hayvanların zincirlenmesi' ifadesini kullanan ilk şairdir.”

İmruu'l-Kays'ın söylediği ilk şiir şudur:⁴

أَدُوْدُ الْقَوَافِي عَنِّي ذِيَادَا

ذِيَادَ غُلَامٍ جَرِيٍّ جَوَادَا

Yiğit ve cesur bir gencin atları uzaklaştırdığı gibi kafiyeleri uzaklaştırıyorum.

فَلَمَّا كَثُرْنَ وَعَنَيْنَهُ

تَخَيَّرَ مِنْهُنَّ سِرًّا حِيَادَا

Kafiyeler çoğaldığında ve beni zorlamaya başladığında, içlerinden en güzellerini itinayla seçiyorum.

فَأَعَزَّلُ مَرْجَانَهَا جَانِبًا

وَأَحْذُ مِنْ دُرِّهَا الْمُسْتَجَادَا

*İnci tanelerini kenara atıp, sadece en kıymetli ve en değerli olanları alıyorum.*⁵

1. İMRUU'L-KAYS'IN SİYASİ KİŞİLİĞİ

İmruu'l-Kays, Kinde Kralı Hucr'ün oğluydu.⁶ Hucr, Esedoğulları kabilesi arasında bir süre boyunca güçlü bir şekilde varlığını sürdürdü. Ancak daha sonra Esedoğulları, Hucr'a ihanet etti. Hucr, Esedoğullarıyla savaşarak onları yendi, böylece tekrar boyun eğmek zorunda kaldılar. Fakat Esedoğulları, İmruu'l-Kays'ın babası Hucr'a ani bir saldırı yaparak haince öldürdüler. Sonrasında İmruu'l-Kays, Esedoğulları'na karşı yardım için Bekir ve Tağlib kabilelerine başvurdu. Bu iki kabile İmruu'l-Kays'a yardım etti ve Esedoğulları onlardan kaçmak zorunda kaldı. İmruu'l-Kays, Esedoğulları'nı takip etti ancak onlara ulaşamadı. Daha sonra Bekir ve Tağlib kabileleri yardımlarını geri çekti. Bunun üzerine dönemin Hîre Kralı

⁴ İmruülkays b. Hucr, *Dîvân-u İmruülkays*, 248.

⁵ Ebû Alî el-Hasen b. Reşîk el-Kayrevânî, *el-'Umde fî sinâ'ati's-şi'ri ve nakdih*, thk. es-Seyyîd Muhammed Bedruddîn el-Halebî en-Ne'sânî (Mısır: Muhammed Emîn el-Hâncî el-Kutubî ve şurekâhîh (Matbaatu's-Sa'âde), 1957), 1/134.

⁶ Mârûn 'Abûd, *Edebu'l-'Arab* (Kahire: Muessesetu Hindâvî li't-Ta'lîm ve's-Sekâfe, 2012), 57.

Münzir b. Mâu's-Semâ (öl. 554), İmruu'l-Kays'i aramaya başladı ve İmruu'l-Kays'ın topladığı güçler, Münzir'den korkarak dağıldı. İmruu'l-Kays Münzir'den korktuğu için Arap kabilelerini dolaşarak bir yerden bir yere geçti ve sonunda Yahudi Semev'el b. Âdiya'ya (öl. 560 [?])sığındı. Semev'el, onu onurlandırdı ve güzel bir şekilde misafir etti. İmruu'l-Kays, Semev'el'in yanında istediği kadar kaldıktan sonra dönemin Bizans İmparatoru'ndan yardım talep etmek üzere yola çıktı. Ancak İmruu'l-Kays, İstanbul'dan döndükten sonra Anadolu'da topraklarında, adı "Asîb" olan bir dağın eteklerinde hayatını kaybetti.⁷

Bizans İmparatoru I. Justinianus'un (öl. 565) İmruu'l-Kays'ı güzel bir şekilde karşıladığı rivayet edilmiştir. Çünkü İmruu'l-Kays, Lahmîlere karşı Bizans'a yanaşmıştı. Lahmîler ise Sasaniler'in himayesindeydiler ve Sasaniler, Bizans'ın düşmanıydı. Bu sebeple I. Justinianus, İmruu'l-Kays'e iyi bir misafirperverlik göstermiştir.⁸

İmparatoru I. Justinianus'un İmruu'l-Kays'a yardım ettiği ama sonra bu desteğini geri çektiği söylendiği gibi İmruu'l-Kays'ın İstanbul'a gitmediği de iddia edilmiştir. Şiirlerinde İstanbul'dan veya kiliselerinden bahsetmediği delil olarak gösterilmiştir. İmruu'l-Kays'ın şiirlerinde İstanbul'u işlememiş olması, İstanbul'a gitmediğini göstermez. Çünkü İmruu'l-Kays'ın öldüğü yılda çiçek hastalığı yaygındı ve bu hastalığın ölümüne neden olduğu da düşünülüyor.⁹

2. İMRUU'L-KAYS'IN AŞK VE DOĞA MOTİFLİ ŞİİRLERİ

Gazel ve nesib, Arap şiirinin önemli temalarındandır, özellikle de cahiliye dönemi şiirlerinde. Şairlerin çoğu, bu konularla başlar. Gazel genellikle nesib ile ilişkilidir ve şairler, nesib temasını kullanarak sevgiliyi tasvir ederlerdi. Aynı şekilde şairler, hayat görüşlerini ifade ederken nesib konusunu sıkça işlerlerdi. Gazel, cahiliye dönemi şiirlerinin tematik bir girişi olarak görülür ve bu şiirlerin unsurlarını ve anlamlarını açığa çıkarır. Nesib, şairin sevgilinin anılarını anarak, onun hatıralarını ve ayrılığıyla ilgili duygularını yansıttığı bir temadır. Bu ayrılığın verdiği hüznün ve yolculuklar şiirlerde betimlenir. Gazel ve nesib, hem duygusal hem de fiziksel tasvirlerle şairin sevgiliye olan bağlılığını ifade eder.¹⁰

İmruu'l-Kays'ın muallakasında da gazel geniş bir yer kaplar. Şair, çeşitli aşk maceralarını anlatır; bazen Ümmü Hüveyris ve Ümmü Hüveyris'in komşusu Ümmü Rebâb ile, bazen Dâret-u Cülcül'deki bir grup bakire kızlarla, bazen de Uneyze ile olan ilişkilerini tasvir eder. Şair, aşk ve ayrılığın çeşitli yönlerini betimleyerek, duygusal ve fiziksel anlatımlarla sevgilinin önemini vurgular. İmruu'l-Kays'ın kovulmasına da neden olduğu söylenen bu muallaka, gazel ve nesib içeren aşk ve doğa motifli şiirler açısından oldukça zengindir. Çünkü İmruu'l-Kays,

⁷ el-Meliku'l-Mueyyed İmâduddîn İsmâil b. Alî Ebu'l-Fidâ', *el-Muhtasar fi ahbâri'l-beşer*, nşr. Hüseyin Mûnis (Kahire: Dâru'l-Maârif, 1998), 1/98-99.

⁸ Yûsuf b. Süleymân b. İsâ eş-Şentemerî, *Eş'âru şü'arâ' es-sitteti'l-Câhiliyyîn*, nşr. Muhammed b. Abdulmun'im Hafâcî (Mısır: el-Matbaatu'l-Munîre, ts.), 6.

⁹ 'Abûd, *Edebu'l-'Arab*, 57.

¹⁰ Rub'î Mûniyye, *Teşkilu'l-vasf fi şî'r-i İmruu'l-Kays el-Mu'allaka Unmuzecen* (Arabî Bin Mehidi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011), 44-45.

muallakada, genellikle aşk ve doğa temalarını iç içe kullanarak bu iki temayı vurgular ve işlediği söz konusu motifleri etkili bir şekilde yansıtır. Bu sebeple, muallakasının bazı beyitlerini tercüme ve analiz ederek örnek olarak göstereceğiz:¹¹

فَمَا نَبِّكَ مِنْ ذِكْرِي حَبِيبٍ وَمَنْزِلِ

بِسْقَطِ اللَّوَى بَيْنَ الدَّخُولِ فَحَوْمَلِ

Durunuz! Kumların kıvrılarak bittiği, Dahûl ile Havmel arasındaki yerde geride bıraktığım sevgilimin ve onun yeri anısına ağlayalım!

فَتُوضِحَ فَاَلْمُقْرَاةَ لَمْ يَعْفُ رَسْمَهَا

لِمَا نَسَجْتَهَا مِنْ جَنُوبٍ وَشَمَالِ

Aynı zamanda Tûdih ile Mikrât arasında da yer alan sevgilimin diyarının izleri yok olmamıştır. Çünkü Güney ve Kuzey rüzgarları, karşılıklı estiğinden, biri diğerinin örtüğünü açığa çıkarmıştır.

تَرَى بَعَرَ الْأَزَامِ فِي عَرَصَاتِهَا

وَوَيْعَانِهَا كَأَنَّهُ حَبُّ فُلْفُلِ

Sevgilinin diyarları, metruk hele geldiğinden, karabiber taneleri gibi görünüm arz eden ceylan sürüleri tarafından mesken edinmiştir.

كَأَيِّ غَدَاةَ الْبَيْنِ يَوْمَ تَحَمَّلُوا

لَدَى سَمُرَاتِ الْحَيِّ نَاقِفُ حَنْظَلِ

Ayrılış sabahında, kabilenin hurma ağaçlarının yanında, acı kavun yer gibi mutsuz duruyordum.

وُقُوفًا بِهَا صَحْبِي عَلَيَّ مَطِيئَهُمْ

يَقُولُونَ لَا تَهْلِكْ أَسَى وَتَجَمَّلِ

Arkadaşlarım bineklerinin üzerinde başımda durarak bana, “Kendini üzüntüden mahvetme, sabırlı ol ve kendini topla,” diye teselli ediyorlardı.

¹¹ İmruülkays b. Hucr, *Dîvân-u İmruülkays*, 8-17; Ebû Abdullâh Huseyn b. Ahmed ez-Zevzenî, *Şerhu'l-Mu'allakâti's-seb'*, thk. Komisyon (Beyrut: ed-Dâru'l-Âlemiyye, 1992), 13-26.

وَإِنَّ شِفَائِي عَبْرَةٌ إِنْ سَفَحْتُهَا

فَهَلْ عِنْدَ رَسْمِ دَارِسٍ مِنْ مُعَوَّلٍ

Şifam dökceğim bir damla gözyaşındır, Peki, yıkılmış bir yurt (harabe) üzerinde ağlamanın bir faydası var mı?

كَدَيْنِكَ مِنْ أُمِّ الْحُوَيْرِثِ قَبْلَهَا

وَجَارَتِهَا أُمُّ الرَّبَابِ بِمَا سَلِ

Daha önce Me'sel denilen yerde, Ümmü'l-Huveyris'ten ve komşusu Ümmü'r-Rabâb'dan geçtiğin acı gibi.

فَقَاضَتْ دُمُوعَ الْعَيْنِ مِنِّي صَبَابَةً

عَلَى النَّخْرِ حَتَّى بَلَ دَمْعِي مِخْمَلِي

Aşk ve özlem duygusuyla gözyaşlarım, boynuma doğru akıp ta kılıcımın kınını bile ıslattı.

أَلَا رَبُّ يَوْمَ لَكَ مِنْهُنَّ صَالِحٍ

وَلَا سِيَمَا يَوْمَ بَدَاةِ جُلْجُلٍ

Kadınlarla nice güzel anılar yaşama fırsatım oldu! Ancak Dâret-u Cülcül'de yaşadıklarım bambaşkaydı.

وَيَوْمَ عَقَرْتُ لِلْعَدَارَى مَطِيَّتِي

فَبَا عَجَبًا لِرَحْلِهَا الْمُتَحَمَّلِ

O gün, genç kızlar için bindiğim deveyi kesmiştim; bu aptalca davranış yüzünden yaya kalmıştım.

فَظَلَّ الْعَدَارَى يَرْتَمِينَ بِلَحْمِهَا

وَشَحْمِ كَهْدَابِ الدِّمْقَسِ الْمَقْتَلِ

O gün, bu bakire kızlar bembeyaz dizilmiş pamuk gibi et parçalarını birbirlerine fırlatırlardı.

وَيَوْمَ دَخَلْتُ الْخِذْرَ خِذْرَ غُنْبِيَّةٍ

فَقَالَتْ: لَكَ الْوَيْلَاتُ إِنَّكَ مُرْجَلِي

O gün, Uneyze'nin bulunduğu mahfeye girmiştım. Uneyze: "Sana yazıklar olsun, beni yaya bırakacaksın!" demişti.

تَقُولُ وَقَدْ مَالَ الْعَبِيطُ بِنَا مَعًا

عَقَرْتَ بَعِيرِي يَا امْرَأَ الْقَيْسِ فَأَنْزِلِ

Uneyze: "İkimiz de mahfeyle aşağıya doğru eğildik, Ey İmruu'l-Kays, devenin eğerini bozdun; in aşağıya!" demişti.

فَقُلْتُ لَهَا سِيرِي وَأَرْجِي زَمَامَهُ

وَلَا تُبْعِدِينِي عَنْ جَنَّاكَ الْمَعْلَلِ.

Ben ise Uneyze'ye: "Boş ver, ne olacaksa olsun; duyamadığım bu güzelliklerden beni mahrum bırakma!" diye cevap vermişim."¹²

تَصُدُّ وَتُبْدِي عَنْ أَسِيلٍ وَتَتَّقِي

بِنَاظِرَةٍ مِنْ وَحْشٍ وَجَرَةٍ مُطْفَلِ

Sevgilim, benden utangaç bir şekilde yüz çeviriyor; bu sırada ince ve yumuşak yanağı ortaya çıkıyor. Yüz çevirdikten sonra, yavrulu bir dişi ceylanın gözleriyle bana bakıyor.

وَجِيدٍ كَجِيدِ الرَّثْمِ لَيْسَ بَفَاحِشٍ

إِذَا هِيَ نَصَّتَهُ وَلَا بِمُعْطَلٍ

Boynu, ceylanın boynu gibidir; ne aşırı derecede uzun ne de süslerinden mahrum bırakılacak kadar kısa.

وَفَرَعٍ يُعْشِي الْمَتْنَ أَسْوَدَ فَاحِمٍ

أَثِيثٍ كَقَنُو النَّحْلَةِ الْمُتَعَتِّكِلِ

Simsiyah, parlak saçlar sırtını kaplıyor; hurma ağacının meyvelerle dolu dalları gibi gürdü.

عَدَائِرُهُ مُسْتَشْرِزَاتٌ إِلَى الْعُلَا

¹² et-Tâhir Ahmed Mekki, İmruu'l-Kays Hayâtuh ve Şi'ruh, 59-60.

تَضْبِلُ الْمَدَارِي فِي مُثْنَى وَمُرْسَلٍ

Saç örgüleri yukarıya doğru yükseliyor; örgülü ve serbest bırakılmış saçları arasında tarak kaybolurdu.

وَكَشْحٍ لَطِيفٍ كَالْجَدِيدِ مُخَصَّرٍ

وَسَاقٍ كَأَنْبُوبِ السَّيِّئِ الْمُدَلَّلِ

İnce ve zarif bir bel, sıkıca sarılmış deri bir deve yuları gibi; bacakları ise bolca sulanmış bir papirüs kamışı kadar berrak.

2.1. Şiirdeki Doğa Motifleri:

Şiirin çeşitli bölümlerinde doğa betimlemeleri belirgin bir şekilde öne çıkar. Doğa, hem geçmişin hem de kaybolan sevgilinin izlerini temsil eden bir arka plan olarak kullanılır. Doğa motifinin şiir içindeki bazı önemli öğeleri şu şekildedir:

“Kumların kıvrılarak bittiği, Dahûl ile Havmel arasındaki yerde...”: Kumların kıvrılması, çöl manzarasının ve doğanın şekil alışıyla ilgili bir tasvir sunar.

“Tûdih ile Mikrât arasında da yer alan sevgilimin diyarının izleri...”: Bu tasvir, doğadaki belirli yerlerin (Tûdih ve Mikrât) sevgilinin diyarıyla ilişkilendirilmesi, doğanın bölgesel ayrımlarını ve sevgilinin bu yerlerdeki izlerini ifade eder.

“Güney ve Kuzey rüzgarları, karşılıklı estiğinden, biri diğerinin örtüğünü açığa çıkarmıştır.”: Rüzgarların karşılıklı etkisi, doğanın dinamiklerini ve sevgilinin diyarındaki değişimleri simgeler. Bu tasvir, rüzgarların izleri nasıl açığa çıkardığını ve doğanın etkileşimini gösterir.

“Sevgilinin diyarları, metruk hele geldiğinden, karabiber taneleri gibi görünüm arz eden ceylan sürüleri tarafından mesken edinmiştir.”: Metruk (terk edilmiş) yerlerin ceylan sürüleri tarafından mesken edinmesi, doğanın yeniden canlanma sürecini ve terkedilmiş yerlerin doğa tarafından nasıl işgal edildiğini ifade eder. Ceylan sürülerinin karabiber tanelerine benzetilmesi, bu yerlerin doğal ve estetik görünümünü vurgular.

“Ayrılış sabahında, kabilenin hurma ağaçlarının yanında, acı kavun yer gibi mutsuz duruyordum.”: Hurma ağaçları ve acı kavun, hem doğal hem de duygusal bir bağlamda mutsuzluğu ifade eden unsurlardır. Bu tasvir, doğal çevrenin kişisel duygularla nasıl örtüştüğünü gösterir.

“Şifam dökeceğim bir damla gözyaşıdır, Peki, yıkılmış bir yurt (harabe) üzerinde ağlamanın bir faydası var mı?”: Gözyaşının ve harabenin tasviri, geçmişin kaybını ve yıkımı ifade eden güçlü bir doğal metafordur. Gözyaşı ve harabe arasındaki ilişki, duygusal bir kaybın doğal bir tezahürüdür.

“Sevgili, benden utangaç bir şekilde yüz çeviriyor; bu sırada ince ve yumuşak yanağı ortaya çıkıyor. Yüz çevirdikten sonra, yavrulu bir dişi ceylanın gözleriyle bana bakıyor.”: Sevgilinin ince ve yumuşak yanağı, doğanın zarif bir unsuru olan ceylanın gözleriyle kıyaslanır. Bu, hem zarif hem de doğal bir güzellik anlayışını yansıtır.

“Boynu, ceylanın boynu gibidir; ne aşırı derecede uzun ne de süslerinden mahrum bırakılacak kadar kısa.”: Ceylan boynu, doğal bir zarafet ve denge simgesidir. Bu betimleme, sevgilinin boynunun doğal estetik ölçülerde olduğunu belirtir.

“Simsiyah, parlak saçlar sırtını kaplıyor; hurma ağacının meyvelerle dolu dalları gibi gürdü.”: Saçların hurma ağacının meyveli dallarıyla karşılaştırılması, saçlarının gür ve doğal bir güzelliğe sahip olduğunu ifade eder.

“Saç örgüleri yukarıya doğru yükseliyor; örgülü ve serbest bırakılmış saçları arasında tarak kaybolurdu.”: Saç örgülerinin doğaya özgü yükselme hareketi ve tarakla ilgili tasvir, doğal bir düzeni yansıtır.

“İnce ve zarif bir bel, sıkıca sarılmış deri bir deve yuları gibi; bacakları ise bolca sulanmış bir papirüs kamışı kadar berrak.”: Belin deve yularına benzetilmesi, doğanın zarif yapılarından ilham alınarak yapılan bir betimlemedir. Papirüs kamışları, berrak ve temiz bir doğa unsuru olarak kullanılır.

Bu tasvirler, şiirin doğayla iç içe geçmiş estetik anlayışını ve duygusal ifadelerini güçlendirir. Sevgilinin özellikleri, doğanın çeşitli unsurlarıyla örtüştürülerek daha canlı ve etkileyici bir şekilde sunulur.

2.2. Şiirdeki Aşk Motifleri:

Bu şiir, aşk motifini çeşitli yönlerden ele alarak duygusal merkezini oluşturur. Aşk motifinin şiirdeki yeri oldukça derin ve yoğun bir şekilde işlenmiştir. İşte aşk motifinin şiir içindeki bazı önemli öğeleri: Aşağıdaki başlıklar altında aşk motifinin analizini yapabiliriz:

“Kumların kıvrılarak bittiği, Dahûl ile Havmel arasındaki yerde geride bıraktığım sevgilimin ve onun yeri anısına ağlayalım!”: Bu cümlede aşk, belirli bir mekânın ve o mekânın üzerindeki sevgilinin hatırası ile ilişkilendirilmiştir. Sevgilinin ve onun yerinin anısına ağlamak, aşkın kayıp ve kederle olan ilişkisini ifade eder. Mekân, aşkın kalıcılığını ve bu mekânın taşıdığı anıların önemini vurgular. Aşk burada, hem geçmişin bir parçası olan hatıralarla hem de bu hatıraların yarattığı duygusal boşluk ve acıyla iç içe geçmiş olarak tasvir edilir.

“Sevgilinin diyarları, metruk hele geldiğinden, karabiber taneleri gibi görünüm arz eden ceylan sürüleri tarafından mesken edinmiştir.”: Bu dize, yaşanan aşktan sonra sevgilinin diyarlarında oluşan terk edilmişliği ve doğanın bu boşluğu nasıl doldurduğunu anlatan güçlü bir metafor sunar. Aşkın izleri, terkedilmiş diyarlar ve doğanın bu alanları yeniden şekillendirmesi hem aşkın hem de doğanın evrimini ve sürekliliğini temsil eder. Sevgilinin

diyarlarının terk edilmişliği ve ceylan sürülerinin bu yerleri kaplaması, hem estetik bir tasvir hem de duygusal bir anlam taşıyan derin bir betimlemedir.

“Ayrılış sabahında, kabilenin hurma ağaçlarının yanında, acı kavun yer gibi mutsuz duruyordum.”: Bu tasvir, ayrılışın getirdiği acı ve mutsuzluğu doğa unsurlarıyla betimleyerek, duygusal bir yoğunluk ve derinlik sağlar. Hurma ağaçlarının yanında olmak, doğal güzelliğin ve bereketin ayrılış anında nasıl yetersiz kaldığını ve acının doğanın sürekli unsurlarıyla nasıl tezat oluşturduğunu ifade eder. Acı kavun betimlemesi, aşkın kaybıyla birlikte yaşanan derin mutsuzluğu ve içsel boşluğu simgeler. Bu dize, ayrılığın ve kaybın kişisel duygusal deneyimini doğanın unsurlarıyla harmanlayarak etkileyici bir şekilde anlatır.

“Arkadaşlarım bineklerinin üzerinde başımda durarak bana, ‘Kendini üzüntüden mahvetme, sabırlı ol ve kendini topla,’ diye teselli ediyorlardı.”: Bu dize, aşkın sona ermesinin ardından yaşanan derin üzüntü ve boşluğu ifade ederken, arkadaşların sağladığı desteğin ve tesellinin önemini vurgular. Arkadaşların, bineklerinin üzerinde durarak destek olmaları, üzüntü içindeki kişiye moral verme çabasını ve iyileşme sürecindeki desteğin değerini gösterir. Dize, aşkın sona ermesiyle yaşanan acının ve destek arayışının nasıl birbirini tamamladığını etkili bir şekilde betimler.

“Şifam döneceğim bir damla gözyaşıdır, Peki, yıkılmış bir yurt (harabe) üzerinde ağlamanın bir faydası var mı?”: Bu cümlede aşk, gözyaşı ve yıkılmış bir yurt metaforları üzerinden keder, kayıp ve umutsuzluk temalarıyla tasvir edilmiştir. Gözyaşı, aşkın kişisel bir iyileşme aracı olarak görülürken, yıkılmış bir yurt üzerinde ağlamanın anlamsızlığı, aşkın kayıplar ve geçmişin getirdiği acılar karşısındaki etkisizliğini ve umutsuzluğunu ifade eder. Bu betimleme, aşkın sadece güzellik ve mutluluk değil, aynı zamanda derin bir keder ve kayıp yaşama deneyimi olduğunu gösterir. Aşık kişi, geçmişin güzelliklerinin kaybolduğunu ve mevcut durumda gözyaşlarının bu kayıpları telafi edemeyeceğini ifade eder.

“Daha önce Me’sel denilen yerde, Ümmü’l-Huveyris’ten ve komşusu Ümmü’r-Rabâb’dan çektiğin acı gibi.”: Bu cümlede aşk, geçmişte yaşanan acı dolu bir deneyimle tasvir edilmiştir. Ümmü’l-Huveyris ve Ümmü’r-Rabâb’dan çekilen acı, aşkın karmaşıklığını, duygusal yoğunluğunu ve kalıcı etkilerini ortaya koyar. Aşk burada sadece güzellik ve mutlulukla sınırlı değildir; aynı zamanda keder, hayal kırıklığı ve derin bir acıyla iç içe geçmiştir. Aşık kişinin geçmişteki bu deneyimi, aşkın iki yüzlü doğasını, yani hem sevinç hem de ıstırap getiren bir duygu olduğunu vurgular.

“Aşk ve özlem duygusuyla gözyaşlarım, boynuma doğru akıp ta kılıcımın kınını bile ıslattı.”: Bu cümledeki aşk tasviri, aşkın yoğunluğunu, duygusal derinliğini ve yıkıcı gücünü etkileyici bir şekilde ortaya koyar. Gözyaşları, aşkın somut bir dışavurumu olarak kullanılırken, kılıç ve kın sembolleri aşkın etkisinin genişliğini ve gücünü ifade eder. Aşk burada, sadece ruhsal değil, aynı zamanda fiziksel bir deneyim olarak tasvir edilmiş ve aşkın savunmasız bırakan, yıkıcı yönleri ön plana çıkarılmıştır.

“O gün, genç kızlar için bindiğim deveyi kesmiştim; bu aptalca davranış yüzünden yaya kalmıştım.”: Bu cümlede aşk, yoğun duygusal coşkunun, mantıksız hareketlerin ve sonucunda gelen pişmanlığın bir yansıması olarak tasvir edilir. Aşkın insanı nasıl kontrolsüz davranışlara itebileceği ve bu davranışların nasıl geri dönülmez kayıplara yol açabileceği üzerinde durulur. Aşk, burada hem bir fedakarlık hem de bir kayıp olarak ele alınır, bu da aşkın çelişkili ve karmaşık doğasını ortaya koyar.

“O gün, bu bakire kızlar bembeyaz dizilmiş pamuk gibi et parçalarını birbirlerine fırlatırlardı.”: Bu cümlede aşk, masumiyet, saflık, neşe ve oyunbazlık gibi unsurlarla betimlenmiştir. Genç kızların beyaz pamuk gibi et parçalarını birbirlerine fırlatmaları, aşkın hem saf hem de eğlenceli bir yönünü yansıtır. Aşk, burada sosyal bir deneyim olarak ele alınmış ve gençlerin arasındaki hafif, neşeli ve masum duyguların bir yansıması olarak tasvir edilmiştir. Bu tasvir, aşkın sadece derin ve acı dolu bir duygu olmadığını, aynı zamanda hafif, neşeli ve sosyal bir yönü olduğunu da vurgular.

“Sevgili, benden utangaç bir şekilde yüz çeviriyor; bu sırada ince ve yumuşak yanağı ortaya çıkıyor.”: Bu cümlede aşk, utangaçlık, güzellik, narinlik ve gizem gibi unsurlarla tasvir edilmiştir. Sevgilinin utangaç bir şekilde yüz çevirmesi, aşkın çekingen ve mahcup yönünü yansıtırken, yanağının ince ve yumuşak olarak betimlenmesi, aşık olan kişinin sevgilisine duyduğu hayranlık ve şefkati vurgular. Aşk, burada hem duygusal hem de estetik bir deneyim olarak ele alınmış, sevgilinin fiziksel güzelliği ve duygusal kırılabilirliği ile harmanlanmıştır. Bu tasvir, aşkın incelikli, hassas ve derin yönlerini etkileyici bir şekilde ortaya koyar.

“Boynu, ceylanın boynu gibidir; ne aşırı derecede uzun ne de süslerinden mahrum bırakılacak kadar kısa.”: Bu cümlede aşk, zarafet, estetik ve denge motifleriyle betimlenmiştir. Sevgilinin boynunun ceylanın boynuna benzetilmesi, aşkın doğayla olan bağlantısını, saflığını ve zarafetini ortaya koyarken, boyunun uzunluğunun ideal olması, aşık kişinin sevgilisini kusursuz bir varlık olarak görme eğilimini ifade eder. Ayrıca, süslemeye elverişli bir boyun olarak betimlenmesi, aşkın hem doğal hem de insan eliyle şekillendirilmiş güzellikleri kapsayan bir deneyim olduğunu gösterir. Aşk, bu tasvirde hem idealize edilmiş hem de doğal gerçeklik içinde dengelenmiş bir duygu olarak sunulur.

“Simsiyah, parlak saçlar sırtını kaplıyor; hurma ağacının meyvelerle dolu dalları gibi gürdü.”: Bu cümlede aşk, sevgilinin fiziksel özellikleri, özellikle de saçlarının güzelliği üzerinden betimlenmiştir. Simsiyah, parlak ve gür saçlar, aşkın estetik, duygusal ve doğal yönlerini vurgular. Hurma ağacının dolu dalları gibi saçların tasvir edilmesi, aşkın bereketli, zengin ve güçlü bir deneyim olduğunu ifade eder. Aşık kişi, sevgilisinin saçları üzerinden onun canlılığını, güzelliğini ve doğayla olan uyumunu hayranlıkla dile getirir. Bu betimleme, aşkın hem estetik bir hayranlık hem de derin bir duygusal ve duygusal bağ içerdiğini gösterir.

“Saç örgüleri yukarıya doğru yükseliyor; örgülü ve serbest bırakılmış saçları arasında tarak kaybolurdu.”: Bu cümlede aşk, sevgilinin saçlarının zarafeti, yoğunluğu ve karmaşıklığı

üzerinden betimlenmiştir. Saç örgüleri ve serbest bırakılmış saçların birleşimi, aşkın hem düzenli hem de özgür yönlerini simgelerken, tarak gibi bir nesnenin saçlarda kaybolması, aşkın yoğunluğunu ve etkileyiciliğini vurgular. Aşk burada, sevgilinin güzelliğine duyulan derin bir hayranlık, duygusal bir çekicilik ve detaylara duyarlılıkla dolu, zengin ve karmaşık bir deneyim olarak tasvir edilmiştir.

“İnce ve zarif bir bel, sıkıca sarılmış deri bir deve yuları gibi; bacakları ise bolca sulanmış bir papirüs kamışı kadar berrak.”: Bu cümlede aşk, sevgilinin fiziksel özellikleri üzerinden zarafet, doğallık, güç ve estetik unsurlarla betimlenmiştir. Sevgilinin ince ve zarif beli, sıkıca sarılmış deri yular gibi güçlü bir yapıda tasvir edilirken, bacakları ise papirüs kamışının saflığı ve berraklığıyla özdeşleştirilmiştir. Bu betimlemeler, aşkın hem estetik bir hayranlık hem de derin bir şehvet ve tutku içerdiğini gösterir. Aşk burada, sevgilinin bedeninin doğa unsurlarıyla ilişkilendirilmiş zarafeti ve güzelliği üzerinden ifade edilmiştir.

İmruu'l-Kays'ın en meşhur şiiri, tavîl bahrinde yazılmış olduğu ve 81 beyitten oluşan bu şiirdir. Şiirin tamamı veya büyük bir kısmını gençliğinde ve eğlenceli zamanlarında kaleme almıştır. Şiire harabeler üzerine ağılayarak başlamış ve aşkla ilgili duygularını dile getirmiştir. Ardından, sevgilileriyle geçirdiği eğlenceli sahneleri, özellikle de Dâret-u Cülcül'deki yaşadıklarını anlatmıştır. Şiirin kırk ikinci beytinden itibaren aşk temasından uzaklaşıp çeşitli tasvirlerle geçmiştir. Bu çerçevede geceyi tarif ettikten sonra, inlerindeki kurtların uluduğu boş bir vadinin betimlemesiyle devam etmiştir. Daha sonra atının hızını ve avladığı yabani sığırlardan bahsetmiş, ardından şimşekleri, yağmuru ve bunların etkilerini tasvir etmiştir. Şiirini, kuşların yeşillik ve yağmur gördüklerinde neşelenip şarkı söyledikleri bir sahne ile bitirmiştir. İmruu'l-Kays'ın bu Mu'allakası, diğer Mu'allakalar başta olmak üzere Arap şiiri arasında yüksek bir konuma sahiptir. Hem geçmişte hem de günümüzde, şiir ravileri, edebiyat eleştirmenleri ve estetik zevke sahip araştırmacılar gibi âlimler, bu şiiri detaylı bir şekilde inceleyip diğer şiirlerle karşılaştırmışlardır. Şairin yaşadığı dönem ile aramızda yaklaşık 15 asırdan fazla bir zaman dilimi olmasına rağmen, günümüzde bile bu şiir, sanatsal değeri, anlatım zevki ve estetik güzelliği ile hâlâ hayranlık uyandırmakta ve etkileyici olabilmektedir. Böylece şiirde aktardığı hayat tarzı, sanatsal zarafet ve imgeler, hâlâ hislerimizi harekete geçirebilmektedir.¹³

3. İMRUU'L-KAYS'IN ÖLÜMÜ

Necid'de doğmuş olan İmruu'l-Kays, Kinde'nin son hükümdarı Hucr'ün oğludur ve kökeni, Güney Arabistan'da yerleştikleri kabul edilen Kahtânîler'e dayanır. Kabilesinin, Yemâme bölgesinde Muşakkar olarak bilinen yerleşim yerinde veya Himyerîler döneminde Hadramut'ta yaşadığı bilinmektedir. İmruu'l-Kays'ın gerçek adının Hunduc, Adî veya Müleyke olduğu kaydedilmiştir. “İmruu'l-Kays” ise onun lakabıdır. Anlamı ise “şiddet adamı”, “Tanrı Kays'ın kulu” ve “Kaysoğulları kabilesinden bir kişi” demektir. Bizans kralının hediye ettiği zehirli gömleğin etkisiyle vücudu yara ve çıbanlarla kaplanmış ve bu sebeple “zu'l-kurûh” (yaralı

¹³ Hasen Atıyye Ahmed Tâhûn, *İmruu'l-Kays şâ'iren rûmânsiyen kırâ'etun cedidetun fî mu'allakatih* (Kahire: Dâru'l-Maârif, 1983), 607-608.

adam) lakabını almıştır. Ayrıca, babasının intikamını almak için kabile kabile, ülke ülke dolaşması veya serseri bir yaşam sürmesi nedeniyle “el-meliku’d-dıllîl” (şaşkın/sapkın kral) gibi lakaplarla da anılmıştır.¹⁴

Şihâbuddîn Yâkût b. Abdullâh el-Hamevî (öl. 626/1229), Mu‘cemu’l-buldân isimli eserinde Ankara’dan şu şekilde bahsetmiştir: “Duyduğum kadarıyla Ankira (أَنْقِرَة), Ankoriye (أَنْكُورِيَة) olarak adlandırılan bir şehrin adıdır” Hamevî, sözlerine şu şekilde devam etmiştir: İmruu’l-Kays, babasının katillerine karşı yardım istemek için Roma İmparatoruna uğradığı zaman İmparatorun kızı ona âşık olmuştur. İmparatorun bu durumdan haberi olmuştur. Bunun üzerine İmparator, İmruu’l-Kays’a: Şam’a vardığında arkasında askeri yardım göndereceğini veya Şam’daki askerlerine, ona yardım etmek üzere talimat yollayacağını belirtmiştir. Ancak İmruu’l-Kays Ankara’dayken İmparator, İmruu’l-Kays’a zehir bir elbise hediye olarak arkasından göndermiştir. İmruu’l-Kays, bu elbiseyi giydiğinde etleri paralanarak düşmeye başlamıştır. Böylece İmruu’l-Kays, olayın farkına varmış ve öldürüldüğünü anlamıştır. Bu durum üzerine İmruu’l-Kays, şu beyitleri dile getirmiştir:¹⁵

رُبَّ طَعْنَةٍ مُتَعَجِّرَةٍ

وَحُطْبَةٍ مُسْحَنَفَةٍ

تَبَقَى عَدَاً بِأَنْقِرَةٍ

Belki derin ve kanayan bir yara ve uzayıp giden bir konuşma, yarın Ankara’da kalacaktır.

İmruu’l-Kays’ın zehirlenerek ölümünden dolayı Ankara’da yaşanan bu acı olayın ve bu olayın uzun süre hafızalarda kalacağını ima etmiştir. Olayın etrafında uzun süre konuşulup tartışılacağı, yani hafızalarda uzun süre yer edeceğine işaret etmiştir. Ayrıca hayalleri ve yarım kalan işlerinin Ankara’ya kadar olduğunu ve bir defterin burada kapandığı anlamını da çıkartabiliriz.

Ankara’da vefat eden İmruu’l-Kays’ın mezarının tam olarak nerede olduğu hakkında kesin bilgiler olmasa da kaynaklarda Ankara kalesinin karşısında Hıdırlık Tepe’de olduğu rivayet edilmektedir.¹⁶

İmruu’l-Kays’ın Ankara’da ölüm esnasında dile söylemiş olduğu bu şiir divanında şu şekilde geçer:

¹⁴ Ahmet Savran, “İmruülkays b. Hucr”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2000), 22/237.

¹⁵ Şihâbuddîn Yâkût b. Abdullâh el-Hamevî, *Mu‘cemu’l-Buldân* (Beyrut: Dâru Sâdir, 1977), 1/271.

¹⁶ Rıfat Akbaş, “İmruu’l-Kays’ın Edebi İmajı: Klasik Dönem Özelinde”, *Uluslararası İmruu’l-Kays Sempozyumu*, ed. Atik Aydın (Ankara: Asbü Yayınları, 2024), 181.

رُبَّ طَعْنَةٍ مُتَعَنَّجِرَةٍ

وَجَفْنَةٍ مُنْحَجِرَةٍ

وَقَصِيدَةٍ مُحَبَّرَةٍ

تَبْقَى عَدَاً بِأَنْقِرَةٍ

Derin ve kanayan bir yara, şaşkın bir bakış ve yazılmış bir kaside belki de yarın Ankara'da bir anı olarak kalacaktır.¹⁷

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kinde Kralının oğlu olan Prens İmruu'l-Kays, Arap şiirinin gelişiminde önemli bir rol oynamış ve dönemin sanatsal anlayışını derinleştirmiştir. Şiirlerinde doğa ve aşk motiflerini ustaca işleyerek bu temaları dönemin ötesine taşımıştır. Şairin doğayı ve aşkı betimleme biçimi, bireysel duyguları ve toplumsal temaları etkili bir şekilde yansıtmıştır. Doğa betimlemeleri çöl yaşamının sert koşullarını ve güzelliklerini vurgularken, aşk tasvirleri duygusal derinliği ve insan ilişkilerinin karmaşıklığını ortaya koyar. Bu iki tema arasındaki ilişki, şiirlerine zenginlik katmıştır.

Şiirlerinde kullandığı zarif dil ve etkili tasvirler, onun Arap şiirine büyük katkı sağladığını kanıtlar mahiyetindedir. İmruu'l-Kays'ın doğa ve aşkı işleme biçimi, hem kendi döneminde hem de sonrasında pek çok şairi etkilemiştir. Onun yenilikçi yaklaşımı, Arap şiirinde bir dönüm noktası olmuş ve geleneklerin gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur.

Şairin yaşamı ve siyasi rolü, şiirlerinin içerik ve bağlamını anlamada önemlidir. İmruu'l-Kays'ın yaşadığı zorluklar ve politik mücadelesi, onun şiirlerine yansıyan bir arka plan oluşturur. Bu bağlamda, şiirlerinin bireysel ve toplumsal boyutları, edebi ve siyasi etkisini daha iyi kavramamıza yardımcı olur.

Sonuç olarak, İmruu'l-Kays'ın doğa ve aşk motifli şiirleri, hem sanatsal hem de kültürel açıdan büyük bir öneme sahiptir. Onun eserleri, Arap şiirinin tarihindeki yerini sağlamlaştırmış ve sonraki dönemler için bir referans noktası olmuştur. Şiirlerindeki zarif anlatım ve derinlik, Arap edebiyatı açısından kalıcı bir miras bırakmıştır. İmruu'l-Kays'ın şiirlerinin incelenmesi, hem edebi hem de tarihsel ve kültürel bağlamın anlaşılması açısından önem taşır.

KAYNAKÇA

'Abûd, Mârûn. *Edebu'l-'Arab*. Kahire: Muessesetu Hindâvî li't-Ta'lim ve's-Sekâfe, 2012.

¹⁷ İmruülkays b. Hucr, *Dîvân-u İmruülkays*, 349.

Akbaş, Rifat. “İmruu’l-Kays’ın Edebi İmajı: Klasik Dönem Özelinde”. *Uluslararası İmruu’l-Kays Sempozyumu*. ed. Atik Aydın. Ankara: Asbü Yayınları, 2024.

Âmidî, Ebu’l-Kâsım el-Hasen b. Bişr el-. *el-Muvâzene beyne şî‘r-i Ebî Temmâm ve ‘l-Buhturî*. thk. Seyyid Ahmed Sakr. Kahire: Dâru’l-Maârif, 4. Basım, 1992.

Ebu’l-Fidâ’, el-Meliku’l-Mueyyed İmâduddîn İsmâîl b. Alî. *el-Muhtasar fi ahbâri ‘l-beşer*. nşr. Hüseyin Mûnis. 4 Cilt. Kahire: Dâru’l-Maârif, 1998.

et-Tâhir Ahmed Mekkî. *İmruu’l-Kays Hayâtuh ve Şî‘ruh*. Kahire: Dâru’l-Ma’ârif, 6. Basım, 1993.

Hamevî, Şihâbuddîn Yâkût b. Abdullâh el-. *Mu‘cemu’l-Buldân*. 5 Cilt. Beyrut: Dâru Sâdır, 1977.

İmruülkays b. Hucr. *Dîvân-u İmruülkays*. nşr. Muhammed Ebu’l-Fazl İbrahim. b.y.: Dâru’l-Ma’ârif, 4. Basım, 1984.

Kayrevânî, Ebû Alî el-Hasen b. Reşîk el-. *el-‘Umde fi sinâ‘ati ‘ş-şî‘ri ve nakdih*. thk. es-Seyyîd Muhammed Bedruddîn el-Halebî en-Ne‘şânî. 2 Cilt. Mısır: Muhammed Emîn el-Hâncî el-Kutubî ve şurekâhîh (Matbaatu’s-Sa‘âde), 1957.

Mûniyye, Rub‘î. *Teşkilu ‘l-vasf fi şî‘r-i İmruu’l-Kays el-Mu‘allaka Unmuzecen*. Arabî Bin Mehidi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011.

Savran, Ahmet. “İmruülkays b. Hucr”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/237-238. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.

Şentemerî, Yûsuf b. Süleymân b. İsâ eş-. *Eş‘âru şu‘arâ‘ es-sitteti ‘l-Câhiliyyîn*. nşr. Muhammed b. Abdulmun‘im Hafâcî. Mısır: el-Matbaatu’l-Munîre, ts.

Tâhûn, Hasen Atıyye Ahmed. *İmruu’l-Kays şâ‘iren rûmânsiyen kırâ‘etun cedîdetun fi mu‘allakatih*. Kahire: Dâru’l-Maârif, 4. Basım, 1983.

Zevzenî, Ebû Abdullâh Huseyn b. Ahmed ez-. *Şerhu’l- Mu‘allakâti’s -seb‘*. thk. Komisyon. Beyrut: ed-Dâru’l-‘Âlemiyeye, 1992.